

**T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**AYRILMA-BİREYLEŞME VE DUYGU DÜZENLEME İLE SINIR KİŞİLİK
ÖRGÜTLENMESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN PSİKODİNAMİK AÇIDAN
İNCELENMESİ**

Yeşim KAVRAR

HAZİRAN 2023

ANTALYA

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYRILMA-BİREYLEŞME VE DUYGU DÜZENLEME İLE SINIR KİŞİLİK
ÖRGÜTLENMESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN PSİKODİNAMİK AÇIDAN
İNCELENMESİ

Yeşim KAVRAR

HAZİRAN 2023

ANTALYA

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AYRILMA-BİREYLEŞME VE DUYGU DÜZENLEME İLE SINIR KİŞİLİK
ÖRGÜTLENMESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN PSİKODİNAMİK AÇIDAN
İNCELENMESİ

Yeşim KAVRAR

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI tezi olarak 22/06/2023 tarihinde jüri tarafından (oybirliği / oyçokluğu ile)
kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan HERDİ

Dr. Öğr. Üyesi Cumhur AVCİL

Dr. Öğr. Üyesi Muazzez Merve AVCIOĞLU

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. İbrahim Sani MERT

Tez Teslim Tarihi: ...../...../2023

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ayrılma-Bireyleşme ve Duygu Düzenleme ile Sınır Kişilik Örgütlenmesi Arasındaki İlişkinin Psikodinamik Açıdan İncelenmesi” adlı bu çalışmanın hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, bu çalışmanın herhangi bir kısmının başka bir akademik çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

... / ... / 2023

Yeşim KAVRAR

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
ÖNSÖZ	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
1.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	2
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
2. KAYNAK TARAMASI.....	4
2.1. Sınır Kişilik Örgütlenmesi.....	4
2.1.1. Kişilik örgütlenmesi Düzeyi Belirleyicileri.....	5
2.1.1.1. Kimlik Bütünleşmesi.....	5
2.1.1.2. Savunma Mekanizmaları.....	5
2.1.1.3. Gerçeği Değerlendirme Yetisi.....	6
2.1.2. Kişilik Örgütlenme Düzeyleri.....	7
2.1.3. Kernberg'in Sınır Kişilik Örgütlenmesi Betimleyici Analizi.....	8
2.1.4. Kernberg'in Sınır Kişilik Örgütlenmesi Yapısal Analizi.....	9
2.1.4.1. Özgül Olmayan Ben Zayıflığının Varlığı.....	9
2.1.4.2. Birincil Süreç Düşüncesine Kayış.....	9
2.1.4.3. Özgül Savunma İşlemleri.....	9
2.1.4.4. İçselleştirilmiş Nesne İlişkileri Patolojisi.....	10
2.1.5. Kernberg'in Sınır Kişilik Örgütlenmesi Dinamik Analizi.....	10
2.1.6. Sınır Kişilik Örgütlenmesi Etiyolojisi.....	10
2.1.6.1. Mahler'in Ayrılma-Bireyleşme Kuramı.....	11
2.1.6.2. Kernberg'in İçselleştirilmiş Nesne İlişkileri Kuramı.....	15
2.1.7 DSM Borderline (Sınırdurum) Kişilik Bozukluğu ve Sınır Kişilik Örgütlenmesi.....	16
2.2. Duygu Düzenleme.....	17
2.2.1. Duygu Düzenleme Güçlüğü.....	18

2.2.2. Psikodinamik Açıdan Duygu Düzenleme.....	19
2.2.3. Duygu Düzenleme ile Sınır Kişilik Örgütlenmesi Arasındaki İlişki.....	20
3. YÖNTEM.....	22
3.1. Örneklem.....	22
3.2. Ölçme Araçları.....	22
3.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	22
3.2.2. Borderline Kişilik Envanteri (BKE).....	22
3.2.3. Ayrılma-Bireyleşme Ölçeği (ABÖ).....	22
3.2.4. Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ).....	23
3.3. İşlem.....	24
4. BULGULAR.....	25
4.1. Tanımlayıcı Analizler.....	25
4.2. Normallik İncelemeleri.....	26
4.3. İstatiksel Analizler.....	27
4.3.1. Demografik Veriler ile Araştırma Ölçekleri Arasındaki İlişki.....	27
4.3.2. Sınır Kişilik Örgütlenmesi, Ayrılma-Bireyleşme ve Duygu Düzenleme Güçlüğü Korelasyon Analizi.....	33
4.3.3. Ayrılma-Bireyleşme ve Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Sınır Kişilik Örgütlenmesi Yordayıcılık Analizi.....	34
4.3.4. Demografik Veriler ve Ölçek Alt Boyutlarının Sınır Kişilik Örgütlenmesi Yordayıcılık Analizi.....	35
5. TARTIŞMA.....	36
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	39
KAYNAKÇA.....	40
EK 1. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU.....	50
EK 2. BORDERLINE KİŞİLİK ENVANTERİ (BKE).....	51
EK 3. AYRILMA BİREYLEŞME ÖLÇEĞİ (ABÖ).....	54
EK 4. DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ ÖLÇEĞİ (DDGÖ).....	56
EK 5. ETİK KURUL ONAYI.....	61

ÖZET

AYRILMA-BİREYLEŞME VE DUYGU DÜZENLEME İLE SINIR KİŞİLİK ÖRGÜTLENMESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN PSİKODİNAMİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Yeşim KAVRAR

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan HERDİ

Haziran 2023; 74 sayfa

Mevcut çalışmada, ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki psikodinamik açıdan incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini 18–65 yaş aralığında herhangi bir psikiyatrik tanı almamış katılımcılardan oluşmaktadır. Veriler Demografik Bilgi Formu, Borderline Kişilik Envanteri (BKE), Ayrılma-Bireyleşme Ölçeği (ABÖ) ve Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ) kullanılarak toplanmıştır. Analizler, IBM SPSS Statistics 26 kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü ANOVA, Çoklu Doğrusal Regresyon ve Hiyerarşik Regresyon testleri uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, ayrılma-bireyleşme sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı ve pozitif yönlü bir şekilde yordamaktadır. Araştırmanın diğer değişkeni olan duygu düzenleme güçlüğü, sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı, pozitif yönlü bir şekilde yordamaktadır. Ayrılma-bireyleşmenin alt boyutları olan bölme ve farklılaşma boyutlarının sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı, pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Duygu düzenleme güçlüğü'nün alt boyutlarından ise dürtü ve amaç boyutları sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı ve pozitif yönlü bir şekilde yordamaktadır. Çalışmanın tartışma bölümünde elde edilen bulgular literatürdeki diğer çalışmalar ile ilişkileri açısından incelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: ayrılma-bireyleşme, duygu düzenleme, duygu düzenleme güçlüğü, sınır kişilik örgütlenmesi, psikodinamik

JÜRİ: Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan HERDİ

Dr. Öğr. Üyesi Cumhur AVCİL

Dr. Öğr. Üyesi Muazzez Merve AVCIOĞLU

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN INDIVIDUATION- SEPERATION, EMOTION REGULATION AND BORDERLINE PERSONALITY ORGANIZATION IN TERMS OF PSYCHODYNAMIC PERSPECTIVE

Yeşim KAVRAR

MSc Thesis in Psychology

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Oğuzhan HERDİ

Haziran 2023; 74 pages

In the present study, the relationship between separation-individuation, emotion regulation and borderline personality organization was investigated from a psychodynamic perspective. The sample of the study consisted of participants between the ages of 18 and 65 who did not have any psychiatric diagnosis. Data were collected using the Demographic Information Form, Borderline Personality Inventory (BPI), Separation-Individuation Inventory (SII) and Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS). DATA was analyzed using IBM SPSS Statistics 26. The data obtained from the participants were analyzed through Independent Sample T-Test, One Way ANOVA, Multiple Linear Regression and Hierarchical Regression tests. According to the findings, separation-individuation predicts borderline personality organization in a meaningful and positive way. Difficulty in emotion regulation which is another variable of the study, predicts borderline personality organization in a meaningful and positive way. Splitting and differentiation which are the subdimensions of individuation-seperation and drive and purpose which are the subdimensions of emotion regulation predicts the borderline personality organization in a meaningful and positive way. The findings were examined in terms of their relations with other studies in the literature in the discussion part of the study.

KEYWORDS: borderline personality organization, emotion regulation, emotion regulation difficulties, psychodynamic

COMMITTEE: Asst. Prof. Dr. Oğuzhan HERDİ

Asst. Prof. Dr. Cumhuri AVCİL

Asst. Prof. Dr. Muazzez Merve AVCIOğLU

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

β : Beta

p : Anlamlılık değeri

Kısaltmalar

ABÖ : Ayrılma-Bireyleşme Ölçeği

BKB : Borderline Kişilik Bozukluğu

BKE : Borderline Kişilik Envanteri

DDGÖ : Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği

DSM : Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

yy : yüzyıl

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Demografik değişkenlerin dağılımı.....	25
Tablo 4.2. Araştırma ölçek ve ölçek alt boyutlarının ortalama skorları.....	26
Tablo 4.3. Araştırma ölçme araçları normallik incelemeleri.....	26
Tablo 1.4. Cinsiyet değişkeni ve araştırma ölçme araçları ortalama farklılıkları.....	27
Tablo 4.2. Yaş değişkeni ve araştırma ölçme araçları ortalama farklılıkları.....	28
Tablo 4.3. Eğitim düzeyi ve araştırma ölçme araçları ortalama farklılıkları.....	29
Tablo 4.7. Ekonomik düzey ve ölçme araçları ortalama farklılıkları.....	30
Tablo 4.4. Medeni durum ve ölçme araçları ortalama farklılıkları.....	32
Tablo 4. 5. Psikolojik destek geçmişi ve ölçme araçları ortalama farklılıkları.....	33
Tablo 4.10. Araştırma ölçekleri korelasyon analizi.....	34
Tablo 4.11. Sınır kişilik örgütlenmesine yönelik yordayıcılık incelemesi.....	34
Tablo 4.12 Sosyodemografik veriler ile alt boyutların hiyerarşik regresyon analizi.....	35

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Kişilik örgütlenme düzeyleri farkları.....	8
Şekil 2.2. DSM-V borderline (sınır) kişilik bozukluğu tanı kriterleri	16

ÖNSÖZ

Tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan HERDİ'ye yönlendirmeleri için teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman yanı başımda olan ve emeklerine çok saygı duyduğum sevgili annem Nurten KAVRAR, babam Sefa KAVRAR ve abim Koray KAVRAR varlığınız için minnettarım.

Sevgili Cihad SABAZ'a varlığı ve desteği ile bana her zaman umut verdiği için teşekkür ederim. Meslektaşım Esmanur AVAN'a tez yazma sürecinde yol arkadaşım olduğu için teşekkür ederim.

Tezimi her zaman umut dolu gözlerle bana bakmaya devam eden küçük kız çocuğuna ithaf ediyorum. Senin için...

1. GİRİŞ

Kişilik örgütlenmesi, bireyin kişilik işleyişini organize eden, zaman içinde nispeten istikrarlı olan bir grup psikolojik süreci ifade etmektedir (Kampe ve ark., 2018). Sınır kişilik örgütlenmesi, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (DSM) içeriğinde yer alan borderline (sınır) kişilik bozukluğundan farklı olarak, psikodinamik klinisyenler tarafından kişinin örgütlenme düzeyini belirtmek için kullanılan ve DSM’de yer alan sınır kişilik bozukluğunu da içine alan geniş bir yelpazeyi ifade etmek için kullanılmaktadır (Lingiardi ve McWilliams, 2017).

Yirminci yüzyıl (yy.) boyunca klinisyenler, nevrotik olarak ifade edemeyecekleri kadar çok sorun yaşayan ancak gerçeği değerlendirme yetisi psikotik olamayacak kadar iyi düzeyde olan bir grup hastadan söz etmeye başlamışlardır. “Sınır durumlar” (Knight, 1953), “yatırılması gerekmeyen şizofreni” (Zilboorg, 1941), “psikotik karakter” (Frosch, 1964) bu grup için kullanılmış terimlerden bazılarıdır. Kernberg (1966) kimlik karmaşası, ilkel savunma mekanizmalarının ve gerçekliği değerlendirme yetisinin varlığı ile karakterize, kararlı ve özgül olan bu kişilik örgütlenme düzeyi için “sınır kişilik örgütlenmesi” terimini kullanmıştır.

Ayrılma ve bireyleşme kavramları ise, birbirini tamamlayan iki ayrı gelişimi temsil etmektedir. Ayrılma, çocuğun kendilik ve nesne ayrımının olmadığı “ortak yaşamsal” evreden (Mahler ve Furer, 1966) çıkarak anne ve dünyadan ayrı olmanın içsel olarak başarılmasını ifade etmektedir. Bireyleşme ise çocuğun ayırt edici özelliklerini içselleştirmesini ifade etmektedir (Mahler ve ark., 2003). Sınır kişilik örgütlenmesine dair psikodinamik literatür incelendiğinde ayrılma-bireyleşme evresinde yaşanan sorunların sınır kişilik örgütlenmesine işaret ettiği sonucuna ulaşılmaktadır. Sınır kişilik örgütlenmesi, ayrılma-bireyleşme sürecinin üçüncü alt evresi olan yeniden yakınlaşma alt evresinde yaşanan saplanma ile ilintilidir. Anne ile bütünleşme ve bireyleşme arasında yaşanan gel-gitlerin hâkim olduğu bu alt evrede yaşanan çatışmanın çözümlenememesi sonucunda anne-nesne temsiline iyi ve kötü olarak ayrılmış olan temsilleri bütünleşemez. Yaşanan bu durum, sınır kişilik patolojisinin temeli olarak görülmektedir (Mahler ve ark., 2003). Aynı şekilde Masterson ve Rinsley (1975) sınır kişilik örgütlenmesini ayrılma- bireyleşme süreci ile ilişkilendirmiştir. Kernberg (1972) ise içselleştirilmiş nesne ilişkileri kuramının ikinci aşaması olan kendilik ve nesne temsillerinin birbirinden ayrılmasını kapsayan süreçte yaşanacak olan problemlerin sınır kişilik örgütlenmesine işaret ettiğini belirtmiştir.

Bireyin fizyolojik, davranışsal ve bilişsel süreçler ile olumlu-olumsuz duygu ve deneyimlerini düzenlediği sistem duygu düzenleme olarak tanımlanmaktadır (Gross, 1998). Sınır kişilik, duygu, davranış ve kişilerarası ilişkileri kapsayan ciddi bir işlev bozukluğu ile karakterizedir (Trull ve ark., 2011). Schmideberg (1947) duygu düzenlemeye dair yaşanan güçlüklerin sınır kişilik bozukluğuna sahip hastalarının deneyimlediği başlıca özellik olduğunu ve kişilik işlevlerinin istikrarlı ve temel yönlerinden birinin duygularda yaşanan dengesizlik olduğunu belirtmiştir. Kernberg (2003) terapide yoğun duygu fırtınalarının sınır kişilik örgütlenmesine sahip hastaların temel özelliklerinden biri olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda kaygı tahammülü eksikliği, sınır kişilik örgütlenmesi yapısal analizinde Kernberg’in belirttiği bir sınır kişilik özelliğidir (Kernberg, 1975).

1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı ayrılma-bireyleşme sürecine dair yaşanan sorunlar ve duygu düzenlemeye dair yaşanan güçlüklerin sınır kişilik örgütlenmesi ile ilişkisinin psikodinamik açıdan incelenmesidir. Araştırma temelini psikodinamik kuramlardan almış olup, tanı almamış katılımcılar üzerinden hedeflenen ilişkilerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma verilerinin herhangi bir psikiyatrik tanı almamış kişilerden oluşması araştırmanın önemini arttıran bir unsur olarak görülmektedir. Widiger (1992) sınır kişilik bozukluğu tanısı olmayan ancak sınır kişilik patolojisine sahip kişilerin olduğunu belirtmiştir. Klinik örneklerin genel olarak sınır kişilik bozukluğu tanısı alan kişilerin deneyimlediği işlev bozukluklarını anlamlandırmak için kullanılmasına rağmen sınır kişilik bozukluğu tanı kriterlerini tam olarak karşılamayan ancak sınır kişilik özellikleri deneyimleyen kişilerin araştırılması önemli bulunmaktadır. Kişilik bozukluklarına bakış açısı kategorik olmak yerine süreç odaklı olduğunda, genel popülasyondaki kişilerin bu bozukluklara ait özellikleri farklı düzeylerde deneyimlediği gözlemlenebilmektedir (Zeigler-Hill ve Abraham, 2006).

Literatürde sınır kişilik örgütlenmesine dair tanı almamış kişilerle yapılan ve psikodinamik bağlam üzerine kurulu araştırmaların azlığı dolayısı ile bu araştırmanın, literatüre özgün bir katkı sunması beklenmektedir.

1.2 Araştırma Hipotezleri

A) Ayrılma-bireyleşme ve sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

B) Duygu düzenleme güçlüğü ve sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

C) Ayrılma-bireyleşme alt boyutları ve sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

c1) Bölme alt boyutu ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

c2) Farklılaşma alt boyutu ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

c3) İlişkisel Problemler alt boyutu ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

D) Duygu düzenleme güçlüğü alt boyutları ve sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

d1) Açıklık alt boyutu ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

d2) Farkındalık alt boyutu ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

d3) Kabul etmeme alt boyutu ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

d4) Amaçlar alt boyutu ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

d5) Stratejiler alt boyutu ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

d6) Dürtü alt boyutu ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki anlamlı ve pozitif yönlüdür.

1.3 Araştırmanın Sınırlılıkları

Mevcut araştırmanın verilerinin online anket yöntemi kullanılarak toplanmış olması bir sınırlılıktır. Araştırmaya yalnızca internet üzerinden ulaşabilenlerin katılabilmesi, ulaşılan popülasyonu daraltan bir etmen olmakla birlikte, katılımcıların araştırmaya katıldıkları ortamların stabilize edilememesi gibi bireysel farklılıklar yaratan bir durum olabilmektedir.

Araştırma verilerinin öz bildirim aracı yoluyla toplanması bir diğer sınırlılıktır. Katılımcıların kendilerini iyi ve kötü gösterme eğilimleri ölçüm araçlarının objektifliğini zedeleyen bir unsur olabilmektedir.

Mevcut araştırmada ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki herhangi bir psikiyatrik tanı almamış kişiler üzerinden analiz edilmiştir. Araştırma bulgularının psikodinamik açıdan sınır kişilik örgütlenmesi tanısı almış ya da DSM modeli ile sınır kişilik bozukluğu tanısı almış kişiler üzerine genellenememesi bir diğer sınırlılıktır.

2. KAYNAK TARAMASI

2.1 Sınır Kişilik Örgütlenmesi

19. yüzyılın (yy.) son dönemleri itibariyle psikiyatrik hastaları sınıflandırmada “nevroz” ve “psikoz” olarak iki temel sınıf belirlenmiştir. Nevroz, gerçeklik algısının yitiminin olmadığı psikopatolojileri içerir iken psikoz, gerçeği değerlendirme sürecinde sorun yaşayan hasta grubunu tanımlamaktadır. İki temel ayrımın yapıldığı bu dönemden sonraki süreçlerde birçok kişinin nevroz ve psikoz aralığı dışında, daha geniş kapsamlı sorunlar yaşadığı gözlemlenmiştir. 20.yy’da araştırmacılar ve klinisyenler nevrotik hastalardan daha şiddetli sorunlara sahip ancak gerçeği değerlendirme yetisinin yerinde olmasından kaynaklı olarak psikotik de olamayacak bir hasta grubunun varlığından söz etmeye başlamışlardır. Bu hasta grubunun gösterdiği semptomların farklılığı literatürde yavaş yavaş “sınır” (borderline) kavramının ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Lingiardi ve McWilliams, 2017).

Sınır (borderline) kavramını 1938 yılında ilk olarak ortaya atmış olan Adolph Stern, bu kavramı nevrotik ve psikotik semptomları aynı anda sergilemekte olan hasta grubu için kullanmıştır. Aşırı stres durumunda psikotik semptomlar gösteren bu hasta grubunun, kısa süre sonra ise işlevsellik düzeylerini sağlıklı bir noktaya geri döndürebildiklerini ifade etmiştir (Stern, 1938). Ne psikotik ne de nevrotik hasta kalıplarına tam olarak uyan ve psikoterapötik açıdan etkili bir şekilde baş edilmesi güç olan hasta grubunu “sınırdaki” olarak tanımlamaktadır. Stern, depresyon ve kaygı gibi nevrotik semptomları olan ve acil olarak tedaviye ihtiyacı olan hastalarına analitik terapi uygulasa da hastalarının büyük bir çoğunluğunda kısa ya da uzun bir tedavi sonrasında verim alınmadığı için tedaviyi sonlandırmak zorunda kalmıştır. Sınır hastaları grubunun çok büyük bir bölümünü oluşturan “nevrotik karakter” söz konusu olduğunda, nevrotik hastalar üzerinde edinilen analitik bilgilerin bu hasta grubunu tedavi etmek için yeterli olmadığını belirtmiştir. Stern gözlemlediği sınırdaki hasta grubunun özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamaktadır: (Stern, 1938).

1. Narsisizm
2. Psişik kanama (Acı verici veya travmatik bir deneyime karşı esnek bir tepki yerine, hasta bir yığın halinde aşağı iner ve ölüm noktasındadır. Hareketsizlik, eylem yerine uyumsuzluk vardır.)
3. Aşırı duyarlılık
4. Psişik ve beden katılığı- Katı kişilik
5. Negatif terapötik reaksiyonlar
6. Hastanın kişiliğine derinden gömülmüş aşağılık hissi
7. Mazoşizm
8. Derin organik güvensizlik ya da kaygı
9. Yansıtma mekanizması
10. Özellikle kişisel ilişkilerde gerçeği değerlendirme yetisinde zorluklar

Literatürde sınırdaki olan bu hastalar için çeşitli terimler kullanılmıştır. Zilboorg (1941) “yatırılması gerekmeyen şizofreni” terimini bu hasta grubunu tanımlamak için kullanmıştır. Hoch ve Polatin (1949) ise pek çok psikiyatrist tarafından nevrotik olarak görülen bu hasta grubunun sanrı ve halüsinasyonları olmadığı halde şizofreni hastalarında görülene benzer semptomlar gösterdikleri için “sahte nevrotik şizofreni” tanımını

önermişlerdir.

Deutsch (1942) çeşitli çocuksu özdeşimlerin tek bir kimlikte sentezlenmesinde başarısızlık, entegre kişiliğin olmaması, içgüdüsel çabaların kusurlu ve tek yanlı olması, kritik değerlendirme, zihinsel güç gibi yönleri kuvvetli olsa da duygusal ve ahlaki açıdan kişiliğin eksik taraflarının varlığı ile karakterize bu hasta grubunu “-miş gibi kişilik” (as-if personality) olarak tanımlamıştır.

Sınır kişilik örgütlenmesi ve narsisizm üzerine ilk derin çalışmaları yapmış olan Kernberg (1966) bu grubun ben patolojisinin nevroz ve psikoz durumunda olan kişilerden farklı olduğunu belirtmiştir. Nevroz ve psikoz grubunun sınır alanında bulunan, özgül bir kişilik örgütlenmesine sahip olan bu hastalara “sınır kişilik örgütlenmesi” teriminin daha uygun olacağını belirtmiştir (Kernberg, 1966).

2.1.1 Kişilik Örgütlenme Düzeyi Belirleyicileri

Psikodinamik açıdan kişilik örgütlenmesi, kişinin işlevselliğini organize eden istikrarlı yapıları ifade etmektedir (Kampe ve ark., 2018). Kişilik örgütlenmesi kavramı kökenini nesne ilişkileri kuramcısı Kernberg'den almaktadır (Hörz-Sagstetter ve ark., 2021). Kişilik örgütlenme düzeyleri şiddetine göre nevrotik, sınır ve psikotik olmak üzere üç gruba ayrılmıştır (Kernberg, 1970). Kişinin kimlik bütünleşmesi, kullandığı savunma mekanizmaları ve gerçeği değerlendirme yetisi, kişilik örgütlenmesini belirleme de temel alt yapıları oluşturmaktadır (Kernberg, 1984).

2.1.1.1 Kimlik Bütünleşmesi

Kişinin kendisi ve başkaları ile ilgili gerçeği yansıtan, tutarlı ve birbirinden ayrılmış tasarımlar oluşturabilme yetisidir (Kernberg ve Caligor, 2005). Kişi bu tasarımları içselleştirerek, başkaları ile ilişkilerinde tutarlı bir kimlik ortaya koymaktadır (McWilliams, 2011). Kimlik bütünleşmesi yüksek düzeyde olan kişiler, farklı ortamların getirdiği durumlarla birlikte duygularını kontrol edebilir, deneyimleyecekleri yeni durumlara açık olabilir ve rollerinin gerektirdiği şekilde taleplere uyum sağlayabilirler (Caligor ve ark., 2018). Kimlik bütünleşmesi düşük düzeyde olan kişiler, kendilik ile başkaları arasındaki ayrımı net yapamadıkları için gerçekle hayal arasında da ayrım yapmakta güçlük çekebilmektedirler (Lingiardi ve McWilliams, 2017).

2.1.1.2 Savunma Mekanizmaları

Büyük ölçüde bilinçsiz veya otomatik olarak işlev sürdüren, içsel ya da dışsal stresörler ortaya çıktığında gerçekliğin nasıl algılandığının modifikasyonu ile duygusal stabiliteyi sağlamaya çalışan mekanizmalardır (Cramer, 1998). Savunma mekanizmaları genel olarak a) olgun b) nevrotik ve c) ilkel olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır (Trijsburg ve ark., 2000).

Olgun savunma mekanizmaları: Kişinin kaygı uyandıran durumlar ile minimum oranda duygusal zorluk yaşayarak baş etmesini sağlayan adaptif ve esnek savunma mekanizmalarıdır (Vaillant, 1994). İstenmeyen deneyimlerin zayıflatılmasından oluşan nispeten küçük bilişsel çarpıtmaları içermektedir (Steiner ve ark., 2001). Olgun savunmaların yüksek oranda kullanılması iç çatışma ya da stresli herhangi bir dış durumla

alakalı duyguların, fikirlerin ve arzuların kısmen farkındalığını ve bütünleşmesini içeren bir deneyimi ortaya çıkarmaktadır. Olgun savunmalar, duygularla fikirleri bütünleştirerek kişinin psikolojik olarak stresli deneyimleri ile baş etmesine yardımcı olmaktadır (Di Giuseppe ve Perry, 2021). Olgun savunma mekanizmalarından mizah, rahatsız eden bir senaryonun içeriğini değiştirerek daha hafif ve tolere edilebilir hale getirmektir. Yüceltme, rahatsız edici dürtüleri dönüştürür ve daha kabul edilebilir alanlara yönlendirir (Bowins, 2004). Beklenti savunma mekanizması gelecek olan senaryolara dair alternatif yanıt ve çözüm üretebilmektir (Watson ve Sinha, 1998). Baskılama savunma mekanizmasında kişi deneyimlediği çatışmayı bilinçli ya da yarı bilinçli bir şekilde daha sonra irdelemek üzere ertelemektedir (Werman, 1983).

Bastırma temelli veya nevrotik savunmalar: Kişinin duygusal huzursuzluk ya da çelişki yaratacak psikolojik deneyimden bastırma ve bilinçten uzaklaştırma yolu ile kaçınmasını ifade etmektedir (Caligor ve ark., 2018). Nevrotik savunmalar olgun savunmalara kıyasla daha yüksek derecede bilişsel çarpıtmaları içeren içsel ya da dışsal kaynaklar ile üretilen stresle baş etme yöntemini temsil etmektedirler (Bowins, 2004). Bastırma savunma mekanizması, rahatsız edici düşüncenin bilinçten atılmasını ya da durdurulmasını içermektedir. Bastırmada duygu yerinde kalırken, duygunun ilişkili olduğu durum ya da nesneye dair farkındalık azaltılmaktadır. Karşıt tepki oluşturma, kişinin kabul edilemez dürtüyü tam zıttına dönüştürmesidir. Yer-değiştirme savunma mekanizmasında kişi, duygu ve dikkatini kabul edilemez olandan daha güvenli olana aktarmaktadır. Rasyonalizasyon, kişinin deneyimlediği deneyimlemekte olduğu ya da deneyimleyeceği davranışlara rasyonel ve toplum tarafından kabul edilebilir açıklamalar getirmesi şeklinde işleyen bir savunma mekanizmasıdır (Gençtan, 2006).

İlkel- alt düzey savunma mekanizmaları: En aşırı zihinsel çarpıtmaları içeren ve kişinin gerçeği değerlendirme yetisini bozabilen savunmalardır (Bowins, 2004). İlkel savunma mekanizmaları stresli durumu azaltmada inkâr ya da çatışmanın parçalarını yansıtma gibi dış gerçekliğe başarılı bir şekilde uyum sağlamayı engelleyen esnek olmayan mekanizmalardır. Bu savunmalar kişinin iç dünyasında idealize edilmiş “mükemmel” bir bölümünü olumsuz ve agresif duygulardan ve bilişlerden korumaya çalışmaktadır. Bölme savunma mekanizması ilkel savunma mekanizmalarının temelinde yer almaktadır (Clarkin ve ark., 2007). Bölme, dış nesnelere tamamıyla iyi ya da tamamıyla kötü şeklinde ikiye ayrılırken aynı zamanda iyi ve kötü arasında ani değişimlerin olabileceği bir savunma mekanizmasıdır (Bowins, 2004). Bölme ile alakalı bir diğer savunma mekanizması olan yansıtımlı özdeşimde kişi kabul edilemez duygu ve düşüncelerini bilinçsiz bir şekilde karşı tarafta varmışçasına yansıtmaktadır. İlkel idealizasyon ve değersizleştirme, inkâr gibi savunma mekanizmaları bölme ve yansıtımlı özdeşimi tamamlayan bir diğer baskın ilkel savunma mekanizmalarıdır (Clarkin ve ark., 2007).

2.1.1.3 Gerçeği Değerlendirme Yetisi

Kişinin kendisi ile kendisi dışındakiler, içsel olanla dışsal olan ayrımını yapabilmesidir (Arlow., 1969). Gerçeği değerlendirme yetisinin olmaması duygusal olarak uyarılmışlığın çok yüksek olduğu seviyelerde kendilik ve nesne temsillerin ayrılmamışlığını yansıtmaktadır. Gerçeği değerlendirme yetisindeki kayıp kendilik ve nesne temsillerinin reddinin bir yansımasıdır. Gerçeği değerlendirme yetisinin olmaması psikotik kişilik örgütlenmesine işaret etmektedir (Kernberg, 2019). Hasta açık ve kalıcı

bir gerçeklik kaybı ile geldiğinde, psikoza test etmek ve değerlendirmek ilk önceliktir (Caligor ve ark., 2018).

2.1.2 Kişilik Örgütlenme Düzeyleri

Kişilik örgütlenme düzeyleri temelde nevrotik, sınır ve psikotik olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır (Lingiardi ve McWilliams, 2017).

Nevrotik kişilik örgütlenmesi: Bütünleşmiş kimlik, bastırma savunma mekanizması ve gerçeği değerlendirme yetisinin varlığı ile karakterize olan kişilik örgütlenmesi tipidir (Kernberg, 1975). Kernberg nevrotik kişilik örgütlenmesini histerik kişilik, depresif-mazoşist kişilik, obsesif kişilik ve fobik kişilik olarak sınıflandırmıştır. Nevrotik kişilik örgütlenmesine sahip kişiler işlevsellik açısından oldukça fazla kapasiteye sahip olmalarının yanında sınırlı olan savunma mekanizmaları ve başa çıkma stratejileri kaynaklı katı bir davranış sergileme eğilimindedirler (Kernberg, 1975). Bu örgütlenme düzeyindeki kişiler içsel uyumsuzluk ve çatışmadan kaynaklı sorunlar yaşamaktadırlar (Kernberg, 1996).

Psikotik kişilik örgütlenmesi: Kimlik dağılması, bölme mekanizması etrafında dönen ilkel savunma mekanizmalarının baskınlığı ve gerçekliği değerlendirme yetisinin olmaması ile karakterizedir (Hartmann., 1954).

Sınır kişilik örgütlenmesi: Kimlik dağılması, bölme odaklı ilkel savunma mekanizmalarının baskınlığı, gerçeği değerlendirme yetisinin varlığı ile karakterizedir (Kernberg, 1966). Kernberg (1975) sınır kişilik örgütlenmesini betimleyici, yapısal ve dinamik yönleri ile üç farklı başlıkta analiz etmiştir. Sınır kişilik örgütlenmesi yüksek, orta ve alt düzey olarak sınıflandırılan kişilik tiplerini içeren geniş bir tanımdır (Caligor ve ark., 2018). Kaçıngan, bağımlı, histriyonik, narsisistik ve sado-mazoşist kişilik tipleri yüksek sınır kişilik örgütlenmesine sahiptir. Borderline (sınır), şizoid, paranoid ve şizotipal kişilikler orta düzey sınır kişilik örgütlenmesi olarak sınıflandırılmaktadır (Caligor ve ark., 2018). Antisosyal ve malign narsisizm kişilik tipleri ise düşük düzey sınır kişilik örgütlenmesi ile ilişkilidir (Caligor ve ark., 2018).

Üç farklı örgütlenme düzeyi arasındaki farklar özetlenecek olur ise, nevrotik kişilik örgütlenmesinde sınır ve psikotik örgütlenme düzeylerinin aksine tam bir kimlik bütünleşmesi görülmektedir. Bastırma veya üst düzey savunma mekanizmaları nevrotik kişilik örgütlenmesinin merkezine aldığı savunma mekanizmalarıdır. Sınır ve psikotik kişilik örgütlenme düzeylerinde ise nevrotik düzeyin aksine bölme gibi daha az gelişmiş savunma mekanizmaları yer almaktadır. Gerçeği değerlendirme yetisi nevrotik ve sınır kişilik örgütlenme düzeylerinde bulunurken psikotik örgütlenme düzeyinde gerçeği değerlendirme yetisi ciddi şekilde bozulma göstermektedir (Kernberg, 1999).

	Nevrotik	Sınır	Psikotik
Kimlik Bütünleşmesi	Tam	Dağınık	Dağınık
Savunma Mekanizmaları	Üst düzey	İlkel	İlkel
Gerçeği Değerlendirme Yetisi	Tam	Korunmuş	Bozuk

Şekil 1. 1 Kişilik örgütlenme düzeyleri farkları

Kaynak: Kernberg (1984)

2.1.3 Kernberg'in Sınır Kişilik Örgütlenmesi Betimleyici Analizi

Kernberg (1999) yüzeysel olarak bakıldığında nevroitik semptomlarla gelen sınır kişilik örgütlenmesine sahip hastaların derin tanısal süreç sonucunda altta yatan sınır kişilik örgütlenmesine ait dinamiklerinin ortaya çıktığını belirtmiştir. Betimleyici analizde sunulmuş olan semptomların kesin tanı için yeterli olmadığını, bu semptomların sınır kişilik örgütlenmesine işaret eden semptomlar olduğunu belirtmiştir (Kernberg, 1975). Kernberg (1975) kesin tanının “ben patolojisi” ne bağlı olduğunu belirtir. Kaygı, çok semptomlu nevroz, sapık cinsel eğilimler, psikoz öncesi kişilik yapıları, itki nevrozu ve madde bağımlılıkları, alt düzey karakter bozuklukları semptomlarından iki veya üçünün varlığının sınır kişilik örgütlenmesi ihtimaline işaret ettiğini belirtmiştir (Kernberg, 1967).

Kaygı: Sınır kişilik örgütlenmesinde farklı semptom ve patolojik karakter özellikleri ile görülebilen bir yere bağlanmayan, kronik kaygılar gözlemlenmektedir (Kernberg, 1975).

Çok Semptomlu Nevroz: Burada bahsedilen a) birden çok fobi b) kişinin gerçeklik değerlendirmesi yerinde olduğu halde rasyonalize etmeye çalıştığı takıntı semptomları c) özellikle kronikse dikkate değer döndürme semptomu d) çözülme tepkileri e) hipokondri (hastalık hastalığı) f) başka semptomlarla beraber var olan paranoid ve hipokondriak eğilimin varlığıdır (Kernberg, 1975).

Çok Semptomlu Sapık Cinsel Eğilimler: Sadizm içeren rastgele cinsel ilişkiler gibi cinsel sapması olan hasta grubunu temsil etmektedir (Kernberg, 1975).

Psikoz Öncesi Kişilik Yapıları: Paranoid, şizoid ve hipomanik, siklotimik kişiliklerdir (Kernberg, 1975).

İtki Nevrozu ve Madde Bağımlılıkları: Alkolizm ve madde bağımlılığı gibi belirli bir itkinin kronik bir şekilde ortaya çıktığı ve kontrol edilemediği karakter patolojisidir (Kernberg, 1975).

Alt Düzey Karakter Bozuklukları: Çocuksu kişilik, -miş gibi kişilikler, antisosyal kişilik yapıları gibi alt düzey savunma mekanizmalarını kullanan karakter yapılarıdır (Kernberg, 1975).

2.1.4 Kernberg'in Sınır Kişilik Örgütlenmesi Yapısal Analizi

Yapısal bir analiz yalnızca içsel ilişkilerle ilgilenir ve konusunu yabancı faktörler temelinde açıklamaya çalışmaz (Titchner, 1898). Yapısal analiz; duygular, fikirler, hisler gibi ruhsal yapıların analitik olarak tanımlanmasıdır (Titchner, 1898). Gelişmekte olan bireyi daha kapsamlı şekilde anlamak için arayışlar ego oluşumunu yapısal olarak anlamaktan geçmektedir (Snarey ve ark., 1983).

Kernberg (1975) sınır kişilik örgütlenmesinin analizinde “ben” i altyapıları ile bir bütün olarak gören yapısal analizi sınır kişilik örgütlenmesinin kesin tanısal özelliklerini belirlemek üzere kullanmaktadır. Yapısal analizi 1) özgül olmayan ben zayıflığının varlığı 2) birincil süreç düşüncesine kayış 3) özgül savunma işlemleri 4) içselleştirilmiş nesne ilişkileri başlıkları ile açıklamaktadır.

2.1.4.1 Özgül Olmayan Ben Zayıflığının Varlığı

Kaygının şiddetinden bağımsız olarak hastanın kaygıya nasıl tepki verdiği önemli olduğu *kaygı tahammülü eksikliği*, kaygı durumunda ortaya çıkan değiştirilemez ve tahmin edilemez nitelikte olan *itki denetim eksikliği*, yaratıcı haz alma ve başarı gibi benin ne boyutta çatışmasız alanda var olabildiğini gösteren *gelişmiş yüceltme kanalları eksikliği*, özgül olmayan ben zayıflığının göstergeleridir (Kernberg, 1967).

2.1.4.2 Birincil Süreç Düşüncesine Kayış

Freud (1958) birincil süreç düşüncesini dürtü yüklü, ilkel, kural, mantık veya gerçeklikle bağdaşımı olmayan düşünme süreci olarak ifade etmektedir. İçselleştirilmiş erken patolojik nesne ilişkilerinin ve erken savunma işlemlerinin yeniden canlanması, ilkel nesne ve kendilik imgelerinin karışması sonucu ben kavramının bulanıklaşması gibi sınır kişilik örgütlenmesinin birbirinden farklı yönleri birincil süreç düşüncesine kaymanın sebepleri arasındadır (Kernberg, 1975). Birincil süreç düşüncesine gerilemenin klinik olarak en güvenilir gösterge olduğu belirtilmektedir (Kernberg, 1975).

2.1.4.3 Özgül Savunma İşlemleri

Bölme: Bölme sınır kişilik örgütlenmesinin temel savunma mekanizmasıdır (Koenigsberg ve ark., 2000). Erken ve sonraki dönem içe atımların sentezlenerek güçlü bir ben haline gelmesi, ben gelişiminin temelinde yer alan görevidir. Bütünleştirme yetisi olmayan, henüz gelişmemiş ben içselleştirilmiş nesne ilişkilerini ilk olarak “iyi” ve “kötü” olarak ayırt etmektedir. İlk olarak benin yetersizliğinden kaynaklanan iyi ve kötü ayrımı sonraki evrede kişinin kaygı ya da olumsuz bir duygu deneyimlediği evrede savunma mekanizması olarak kullanmasına evrilmektedir (Kernberg, 1975).

Bölmenin klinik olarak gözlemlendiği yerler, bir çatışma durumunda birbirini bütünleyen parçaların beraber ve dönüşümlü aktarımı, davranış ve hisler konusunda yaşanan tutarsızlıklar, duygunun yer almadığı inkarın var olması gibi durumlardır

(McWilliams, 2011). Tamamıyla iyi ve tamamıyla kötü uçlarında bölünmelerin olması, bir nesne ya da kişiye dair düşünce ve duygularda ani terse dönüş olma olasılığı, kendilik kavramlarında aşırı ve ani değişimler-gidip gelmeler bölme mekanizmasının en bilinen göstergelerindendir (McWilliams, 2011).

İlkel İdealleştirme: Tehlikelerle dolu nesne dünyasında kişiye korunak sağlayacak olan nesneye ilkel, gerçekçi olmayan, tamamıyla iyi nesne fantezileri yüklenmesidir (Kernberg, 1975).

Yansıtmanın Erken Biçimleri ve Özellikle Yansıtılmalı Özdeşleşme: Sınır kişilik örgütlenmesinde yüksek düzeyde görülen yansıtma eğilimi, kötü olarak atfedilen kendilik ve nesne imgelerinin dışsallaştırılması amacını barındırmaktadır (Kernberg, 1967).

İnkâr: Kişinin bilincinin farklı kısımlarınca farkında olduğu, daha önce yaşadığı ya da yaşadığını hatırladığı duyguları, duyguların önemini inkâr etme durumudur (Kernberg, 1967).

Tüm Güçlü Olma ve Değersizleştirme: İdealleştirilmiş, mucizevi bir nesneye duyulan talepkâr bir ilişki kurma dürtüsü ile diğer zamanlarda ortaya çıkan tüm güçlü olma hissi arasında gidip gelen davranışlar ve hislerdir (Kernberg, 1967).

2.1.4.4. İçselleştirilmiş Nesne İlişkileri Patolojisi

İyi ve kötü içe atımların bütünleşmemesi ve sentezlenememesi olarak ifade edilmektedir. Bütünleşmemiş şekilde var olan tamamıyla kötü nesne imgelerinin varlığı sadist özellikler gösteren, ezici bir üst benin oluşumuna; idealleştirilmiş nesne ve tamamıyla iyi kendilik imgelerinin varlığı ise gerçeklikten uzak güç, mükemmeliyetçilik yaratabilmektedir (Kernberg, 1975).

2.1.5. Kernberg'in Sınır Kişilik Örgütlenmesi Dinamik Analizi

Oral saldırganlığın sınır kişilik örgütlenmesi patolojisinde önemli bir rolü olduğu bilinmektedir (Kernberg, 1975). Klein (1946) bebeğin oral sadistik eğiliminin, libidinal arzularla anneye yönelmesi sonucunda engellenme ve haset duyguları ile ortaya çıktığını belirtir. Sınır kişilik örgütlenmesi olan hastalarda görülmekte olan hayatın ilk birkaç yılında aşırı engellenmeler ve saldırganlık, özellikle anneye yansıtılarak anne imgesinde çarpıtmalar yaratmaktadır. Yansıtma sonucu annenin tehlikeli görülmesi durumuna daha sonra baba da eklenir. Oral saldırganlığın aşırı gelişmesi, ödipal sürecin hızlı gelişmesine dolayısı ile genital öncesi ve sonrası alanda patolojinin oluşmasına sebebiyet verir. Bu durum, sınır kişilik örgütlenmesine sahip hastalarda sapık cinsel eğilimlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Kernberg, 1975).

2.1.6. Sınır Kişilik Örgütlenmesi Etiyolojisi

Adler ve Buie (1979) çocuğun yaşamının erken evrelerinde annenin başarısızlıklarının nesne sabitliğinin gelişmesi açısından başarısızlığı sebep olduğunu belirtmişlerdir. Erken dönemde, annenin tutarsız ve duyarsız olması, stres yaratan durumlarda çocuğun kendisi veya başkaları hakkında tutarlı bir bakış açısı geliştirmesini engellemektedir.

Bağlanma teorisi insanoğlunun, diğer canlılar gibi tanıdık, yeri doldurulamaz ötekiler ile kalıcı sevgi bağları kurmak için doğal bir eğilime sahip olduğu düşüncesine dayanmaktadır (Bowly, 1988). Bir kez kurulduktan sonra, bu bağların kalitesi, güvenliği ve istikrarı, yaşam boyunca sürececek olan duygusal sağlık ve refah ile ilgilidir. Bebeğin erken döneminde bakım veren ile bebek arasında bebeğin ihtiyaçlarının tam olarak karşılanamaması sonucu “güvensiz bağlanma” oluşmaktadır (Bowly, 1988). Bu bağlanma türüne sahip çocuklarda bakım verene dair net bir imgenin var olmaması, bakım veren ortamdan ayrıldığı zaman yaşanacak kaygıya, kendilerini sakinleştirme konusunda yetersizliğe ve güvene dair problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Bowly, 1988). Sınır kişilik patolojisinin sebeplerine dair yapılan araştırmalarda bağlanma kuramı pek çok araştırma için yol gösterici olmuştur (Sable, 2008).

Linehan (1993) biyososyal kuramında sınır kişilik bozukluğunun biyolojik etmenler ile işlevsel olmayan çevrenin sonucu olarak ortaya çıkan, duygu düzenleme sistemindeki bozukluklar ile ilişkili olduğunu belirtmektedir. Sınır kişiliklerin, duygusal olarak kolay incinebilir olması ve duygu düzenleme becerilerindeki yetersizliklerin, duygusal olarak çocuğun yaşadığı sorunlara onay verilmemesi, duygu ile baş etmeye izin verilmemesi gibi çevresel etmenlerin arttırdığı biyolojik eğilimle alakalı olduğunu belirtmektedir.

Rosenfeld (1987) benliğin agresif parçalarının çevreye yansıtılan libidinal kısımlarına saldırması sonucu ortaya çıkan çatışma ile sınır kişiliği ilişkilendirmiştir. Santos ve Mello (2018) sınır kişilik patolojisinin etiolojisi açısından literatürün ortaklaştığı konuların; travmatik faktörler, ebeveynler ile ilişkiler, kişide var olan güçlü bir saldırganlık olduğunu belirtmişlerdir.

Stern (1945) sınır kişiliğe sahip kişilerin, majör bir travmaya maruz kalmamış olsalar bile, her gün kalıcı olarak deneyimledikleri günlük çatışmalara sebep olan travmatik bir çevrede büyüdüklerini belirtmiştir.

Masterson ve Rinsley (1975) terk edilme korkusunun sınır kişilik patolojisinin temelini oluşturduğunu belirtmişlerdir. Anne, duygusal olarak geri çekilerek çocuğunun doğal özerk çabalarını, ayrılma-bireyleşme evresinde engellemektedir.

Sınır kişilik örgütlenmesi etiolojinde nasıl ve neden sorularının cevaplanmasında birincil nesne ilişkilerine dair sorunlar temelde yer almaktadır. Mahler’in ayrılma-bireyleşme kuramı ve sınır kişilik örgütlenmesine dair başlıca araştırmaları yürütmüş olan Kernberg’in içselleştirilmiş nesne ilişkileri kuramı, sınır kişilik örgütlenmesini nesne ilişkileri üzerinden açıklamaktadır (Main, 1996).

2.1.6.1. Mahler’in Ayrılma- Bireyleşme Kuramı

İnsan yavrusunun süreç içinde gelişen ruhani yani psikolojik doğumu ile gözlemlenebilir, keskin olarak var olan biyolojik doğumu aynı zamanda gerçekleşmemektedir. Bebeğin kendi bedeninin deneyimlediği dünya ile “ilk öteki-birincil sevgi nesnesi” aracılığı ile deneyimlediği gerçeklik dünyasından ayrı ancak ilişki içerisinde olduğunu hissettiği ayrılma-bireyleşme süreci bireyin psikolojik doğumudur. Bu süreç hayat boyu etkisini sürdürür ve en önemli etkilerini bebeğin deneyimlediği ayrılma-bireyleşme evresinde gösterir (Mahler ve ark., 2003).

Mahler (1972) “ayrılma” terimini anne ve anne temsili ile dünyadan ayrı oluşun içselleştirilmesindeki başarı anlamında kullanmaktadır. Bu başarı, bireyin kendilik temsillerinin oluşmasına olanak sağlamaktadır. “Ortak yaşam” terimi ise ruhani boyutta bebeğin kendiliği ile anne arasında farklılaşma ve ayrışma olmama durumunu temsil etmektedir (Mahler ve Furer, 1966).

(McDevitt, 1975) ayrılma-bireyleşmenin kendilik-nesne farklılaşmasına yol açan intrapsişik bir süreç olan “ayrılma” ve bağımsız ego fonksiyonlarının ortaya çıkardığı “bireyleşme” olarak iki temel ve birbirini tamamlayıcı süreçten oluştuğunu belirtmektedir. Çocuğun gelişimsel olarak hazır olduğu ve bağımsız olarak işleyişten haz aldığı ortamda bu süreç ortaya çıkmaktadır.

Ayrılma-bireyleşme teorisi ego sınırlarında değişimler, kendilik-nesne temsillerindeki farklılaşma, bu temsillerin uyumu veya bölünmesi ve nesne sürekliliğinin sağlanması gibi intrapsişik gelişimsel dönüşümler ile ilişkilidir (Blum, 2004) .

Ayrılma-bireyleşme sürecinin evreleri aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır (Mahler ve ark., 2003).

1. Normal otistik evre
2. Normal ortak yaşamsal evre
3. Ayrılma-bireyleşme evresi:
  - a) Birinci alt evre: Farklılaşma
  - b) İkinci alt evre: Alıştırma
  - c) Üçüncü alt evre: Yeniden yakınlaşma
  - d) Dördüncü alt evre: Bireyliğin pekişmesi ve coşkusal nesne sürekliliği

Ayrılma- bireyleşme çocuğun bir diğer evreye geçebilmesi için farklı gelişim görevlerini başarmasını içeren doğrusal bir süreçtir (Weinberg, 1991). Normal otistik ve ortak yaşamsal evreleri, dört alt evreden oluşan ayrılma-bireyleşme süreci için ön koşul görevi görmektedir (Mitchell ve Black, 1995).

Normal otistik evre: Yaşamın ilk dört haftasını içeren bu dönem bebeğin fizyolojik ihtiyaçlarının daha ön planda olduğu, dış uyaranlara karşı tepkisizliğin hâkim olduğu bir süreçtir (Mahler, 1967). Zamanın çoğunu uyuyarak geçiren bebek açlık gibi fizyolojik gereksinimleri ortaya çıktığı zaman uyanır, gereksinimleri karşılandığında ise uyku haline geri döner (Mahler ve ark., 2003). Anne rahmi dışındaki çevreyle belirli düzeyde dengenin sağlanması bu evrenin temel görevidir (Mahler ve ark.,2003).

Normal ortak yaşamsal evre: Dört hafta ile beş aylık süreci kapsayan bu evrenin temel gelişimsel özelliği bebeğin dış uyaranları algılamasındaki gelişim iken temel başarısı ise anneye yapılan yatırımdır. Yaşamın ikinci ayı ile yavaş yavaş annenin farkına varma, ortak yaşamsal evrenin başlangıcıdır. Bebek anne ile tamamen ayrılmış değildir, annenin temsili ile birleşme ve bir bütün olma hali söz konusudur (Mahler ve McDevitt, 1989).

Ayrılma-bireyleşmenin birinci alt evresi- Farklılaşma: Beş aylık süreçten onuncu aya kadar uzayan ayrılma-bireyleşme sürecinin ilk alt evresinde bebek, annesi ile kendisi arasındaki farklılıkları keşfetmeye başlar. Annenin saçını, kulaklarını çekmek, anneyi ve

çevreyi görebilmek için vücut pozisyonunu değiştirmek, “cee” oyunlarına ilgi duymak, anne dışındaki kişiye tepki vermek gibi gelişimsel örüntüler göstermektedir (Mahler ve ark., 2003).

Ayrılma-bireyleşmenin ikinci alt evresi- Alıştırma: On aylık ile on altıncı aya kadar süren evredir. Emeklemeye başlayan bebek fiziksel olarak dünya ile yeni bağlantı yolları keşfetmeye başlamaktadır. Bu keşif süreci hızla anneden fiziksel olarak ayrışma ve özerk benliğin anne ile derin teması ile işlev görmeye başlamasına sebebiyet vermektedir. Hareket ederek keşfeden çocuk, kendi bireysel keşif sürecinin yanında annesine hala fiziksel olarak ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacını annesine yaslanarak, anneye doğru emekleyerek gerçekleştirebilmektedir. “Coşkusal yakıt ihmalı” terimi bu durumu anlatmak için kullanılmıştır. Çocuğun yürümeye başlaması simgesel anlamda oldukça önemli anlamlar barındırmaktadır. Yürümeye başlayan çocuk, bireyselliğe doğru adım atmakta, bağımlı olduğu pozisyondan bağımsız insanların olduğu pozisyona doğru ilerlemektedir. Çocuğun bedenine, işlevlerine, nesnelere yaptığı “narsisistik yatırım” bu evrenin temelinde yer alan özelliktir (Mahler ve ark., 2003).

Ayrılma-bireyleşmenin üçüncü alt evresi -Yeniden Yakınlaşma: On altı ay ile yirmi dördüncü aylar arasında geçen yeniden yakınlaşma alt evresinde çocuk yürüme çağına olmasının etkisi ile fiziksel olarak ayrı oluşu deneyimlemektedir. Çocuğun fiziksel eylemleri gibi bilişsel kabiliyetlerinde de artış gözlemlenmektedir. Bu gelişmeler ile alıştırma evresinde gözlemlenen annenin varlığına karşı duyarsızlık yerini anneyi sürekli arama, gölge gibi anneyi izleme, kaçma-yakalanma örüntüleri gibi yeniden yakınlaşma çabalarına bırakmaktadır. Anneden fiziksel olarak ayrı olma halinin belirgin olarak hissedilmeye başlandığı bu dönemde, çocuk deneyimlediği yeni dünyaya dair bilgilerini sürekli anne ile paylaşmak istemektedir. Paylaşmaya ve nesnenin sevgisine büyük ihtiyaç duyulan bu evrede nesne yitimi korkusu ve ayrılma kaygısı gözlemlenebilmektedir (Mahler ve Perrierre, 1965).

Alıştırma evresinde anne çocuktan farklılaşmış konumda değildir, çocuk anneyi bir “merkez üssü” olarak görerek zaman zaman anneye dönmektedir. Yeniden yakınlaşma alt evresinde ise çocuk, annesi ile kendisini bir bütün olarak görmez. Anne, çocuğun dünyayı keşfi sırasında, bildiklerini aktarmak istediği bir “kişi” konumundadır. Oyuncakları anneye göstermek, annenin kucağına oyuncakları koymak, seslerle annenin tepkisini almaya çalışmak bu evrede çocuğun anne ile olan paylaşma isteğinin göstergeleridir (Mahler ve ark., 2003).

Yeniden yakınlaşma krizi (On sekizinci- yirminci aydan yirmi dördüncü ay ve ötesi): On sekizinci ay civarında çocuklarda artan özerklik doğrultusunda yardım istememe, yardıma muhtaç olarak gözükmeme ancak annenin fark ettirmeden yardım etmesini isteme ile tüm güçlülüğü ve ayrılığı sürdürme dürtüleri arasında çatışmalar gözlemlenmeye başlamıştır. Doyumsuzluk, ruh durumunda yaşanan git-gel hali, öfke krizleri, memnun olamama gibi durumlar bu dönemde gözlemlenen baskın hallerdir. Bu sebeplerle, yeniden yakınlaşma dönemini diğer dönemlerden ayıran temel özellik, anneye yapışmak, bütünleşmek ile anneden uzaklaşmak, anneyi itmek arasında yaşanan git-gel durumudur. Çocukta görülen “çift eğimlilik” hali, her iki yöne de gitme isteği olarak tanımlanabilmektedir. Çift eğimliliğin bir sonucu olarak “kararsızlık” bu dönemin önde gelen davranışlardan biridir. Bu dönemdeki çocuklar, çocukların oynadığı alana girmeden önce kapı eşiğinde durarak girip girmemek konusunda kararsız kalma eğilimi

göstermişlerdir. Öteki çocukların dünyasına girmek ile anne ile bebek odasında kalmak arasında yaşanan çatışma ve kararsızlık, çocuğun bu evrede deneyimlediği çift eğimliliğin somut bir göstergesidir (Mahler ve ark., 2003).

Yeniden yakınlaşma krizlerinin yaşandığı sıralarda çocuklar annenin yanlarında olmamasına karşı farkındalık sahibidirler. Piaget'in tanımladığı "nesne kalıcılığı" yani anne yanlarında olmasa bile anneyi tekrar bulabileceklerinin farkındalığı bu evredeki çocukların tamamen içselleştirdiği bir durumdur. Annenin çocuğun yanında olmasa dahi ulaşılabilir olması çocukları belirli oranda sakinleştirirse de çocuklar, anneleri tarafından arkada bırakılmış olmaktan hoşlanmamaktadırlar. Bu durum sebebi ile anne ile vedalaşma konusunda yaşanan güçlükler ortaya çıkmaktadır. Anne ile ayrıldıktan sonra oyuna tekrar uyum sağlamakta yaşanan güçlükler ve depresif ruh hali bu durumlara örnek oluşturmaktadır. Çocuklar, annenin yanlarından ayrılışından sonra yaşadıkları acı ile gözlemci olarak orada bulunan kişiye ortak yaşamsal evredeki annenin ikamesi olarak sıkıca bağlanmaktadır (Mahler ve ark., 2003).

Bölme mekanizmalarının işlevi bu dönem çocukları için farklı şekillerde gözlemlenebilmektedir. Annenin çocuğun yanından ayrılışından sonra, gözlemci "kötü anne" olarak var oluyorsa çocukta sürekli huysuzluk hali gözlemlenebilmektedir. Kötü annenin varlığında "iyi anne" özlenen ancak fantezilerde yer edinen bir konumda bulunmaktadır. Bir diğer durumda gözlemci olarak orada bulunan kişi, ortak yaşamsal evredeki anne olmuş ise çocuk daha uyumlu davranmaktadır. Anne geri döndüğünde ise çocuk anneye koşma, sarılma dürtüsü ile hayal kırıklığını tekrar yaşamamak için anneden kaçınma dürtüsünü aynı anda deneyimleyebilmektedir. Terk eden annenin geri döndüğünde "kötü anne" olduğu ya da çift eğimlilik ile hem iyi hem kötü anne olarak var olduğu durumlar da ortaya çıkmaktadır. Çocuğun deneyimlediği bu çatışma durumlarının, insan doğasına ait pek çok ikilem ve bazı durumlarda yaşamın geri kalanında da yaşanacak olan sorunların kökenini oluşturduğu açıkça görülebilmektedir (Mahler ve ark., 2003).

Çift eğimlilik deneyimlemekte olan çocuğun nesne dünyasını "iyi" ve "kötü" olarak bölmesi aşırı boyutta olduğunda yetişkin bireylerde gözlemlenmekte olan "sınır durum" aktarımının temel özelliklerinden biri ortaya çıkmaktadır (Mahler, 1971).

Ayrılma-bireyleşme dördüncü alt evresi-Bireyliğin pekişmesi ve Coşkusul Nesne Sürekliliği: Dördüncü alt evrede gerçekleştirilmesi beklenen temel iki görev hayat boyu devam edecek olan bireyliğe ulaşabilmek ve nesne sürekliliğinin belirli bir boyuta gelmesidir. Annenin olumlu içsel imgesinin çocuk tarafından içselleştirilmesi nesne sürekliliğinin kazanılması için gereklidir. Nesne sürekliliği, anne orada olmadığı zaman anne temsilinin sürdürülmesinin yanı sıra "iyi" ve "kötü" olarak ayrılmış nesne temsillerinin bütünleşmesini de ifade etmektedir. İyi ve kötü olarak ayrılan nesne temsillerinin birleşmesi saldırgan dürtülerin de birleşmesini sağlayarak ortaya çıktıklarında hafifletilmesine sebep olmaktadır. Kendilik ile nesne temsillerinin ayrışması sonucunda annenin çocuğun kendisinden başka bir "kişi" olarak algılanıyor olması bu alt evrenin önemli gelişimsel adımlarından biridir (Mahler ve ark., 2003).

2.1.6.2. Kernberg'in İçselleştirilmiş Nesne İlişkileri Kuramı

Kernberg (1972) içselleştirilmiş nesne ilişkileri tarafından belirlenen yapıların ego bütünlüğü ve pek çok patolojinin oluşumu için oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. Dört dönemden oluşmakta olan sürecin herhangi bir döneminde yaşanacak olan sorunun patoloji ile sonuçlanacağını belirtmektedir. Kendilik ile nesne tasarımlarının birbirinden ayrıldığı dönem olan ikinci dönemdeki herhangi bir takılmanın sınır kişilik örgütlenmesi belirleyicisi olduğunu belirtmiştir.

1.Aşama: Normal ortak yaşamsal dönem veya birincil ayrışmamış nesne temsilleri dönemi: İkinci aydan başlayarak altıncı ve sekizinci aylara kadar süren dönemdir. Haz veren, ödüllendirici ve “iyi” kendilik-nesne imgelerinin kalıcılığınaya başlaması ile bu dönem başlamaktadır. Bu dönemde “iyi” ve “kötü” kendilik-nesne imgeleri birbirlerinden ayrı olarak kodlansa da kendilik ile nesne arasında bir ayrışma bulunmamaktadır. Bu evrede yaşanacak olan herhangi bir saplanma ya da gerileme psikoz, şizofreni, depresif psikoz gibi ego sınırlarının kaybı ile ilinti olan klinik patolojileri ortaya çıkarmaktadır (Kernberg, 1972).

2. Aşama: Kendilik temsilleri ile nesne temsillerinin birbirinden ayrılması: Altı ile sekizinci ay civarında başlayarak on sekiz ile otuz altıncı aya kadar süren ikinci aşama, Mahler'in farklılaşma alt evresi dışındaki ayrılma-bireyleşme evresi ile aynı özelliklere sahiptir. Bu aşamada “iyi” kendilik- nesne temsilinin, “iyi kendilik” ve “iyi nesne” olarak birbirinden ayrılmasını takiben “kötü” kendilik-nesne temsilinin, “kötü kendilik” ve “kötü nesne” olarak ayrılması takip etmektedir. İyi ve kötü kendilik- nesne temsilleri birbirinden ayrılmış olsa da “iyi” ve kötü” kendilik- nesne temsillerinde bütünleşme bulunmamaktadır. Bu aşamada yaşanacak olan saplanma “sınır kişilik örgütlenmesi” açısından belirleyicidir. Bölme savunma mekanizmasının sınır kişilik örgütlenmesindeki yoğun kullanımın sebebi agresif ve libidinal kendilik-nesne temsillerini birbirinden ayrı olarak sürdürebilmektir. Bu şekilde “iyi” olanın “kötü” olandan zarar görmesi engellenmektedir (Kernberg, 1972).

3.Aşama: Kendilik temsilleri ile nesne temsillerinin bütünleşmesi: Otuz altıncı aydan başlayarak ödipal dönem süresince devam eden aşamada “iyi” ve “kötü” kendilik ve nesne temsilleri birleşerek bütün kendilik ve nesne temsilleri oluşmaktadır. Kendiliğin ve nesnenin olumlu ve olumsuz özellikleri ile var olabileceğine dair farkındalık bu aşamada oluşmaya başlamaktadır. Ego, süperego ve id bu aşamada yapılanmaktadır. Üçüncü aşamada yaşanacak olan bir saplanma sonucunda histerik, obsesif-kompulsif gibi yüksek düzey karakter patolojileri görülmektedir (Kernberg, 1972).

4.Aşama: Süperego ve ego bütünleşmesinin pekişmesi: Gelişimsel aşamaları başarı ile geçmiş olan çocuk, kişilik örgütlenmesi açısından en güçlü olan nevrotik kişilik örgütlenmesi düzeyine sahip olmuştur. Bu aşamada id, ego, süperego pekiştirilirken, süperego ile ego arasındaki karşıtlıkta azalma gözlenmektedir. Yeni gelişen ego kimliği ile dış dünya ile ilişkiler ve içsel nesne deneyimleri sürekli olarak değişime maruz kalmaktadır (Kernberg, 1972).

2.1.7. DSM Borderline (Sınır) Kişilik Bozukluğu ve Sınır Kişilik Örgütlenmesi

Borderline kişilik bozukluğu (BKB), duyguların düzenleme, kendiliğe dair algılar, dürtülerin kontrolü, kişilerarası ilişki deneyimleri konularında devamlı kararsızlık ile karakterize bir psikiyatrik bozukluktur (DSM-V, 2013). Nüfusun %3'lük kesimini oluşturduğu tahmin edilmektedir (Trull ve ark., 2010). Psikiyatri hastanelerinde yatarak tedavi görmekte olan hastaların %20'si, hastane yatışı olmadan tedaviye ayaktan devam hastaların ise %10'unu oluşturduğu belirtilmektedir (Leichsenring ve ark., 2011). Borderline kişilik bozukluğu DSM-V tanı kriterleri aşağıda listelenmiştir.

A. Aşağıdakilerden beşi (ya da daha çoğu) ile belirli, erken erişkinlikte başlayan ve değişik bağlamlarda ortaya çıkan, kişilerarası ilişkilerde, benlik algısında ve duygulanımda tutarsızlık ve belirgin dürtüsellik ile giden yaygın bir örüntü:

1. Gerçek ya da imgesel bir ayrılıp gitmeden (bırakılmadan, terk edilmeden) kaçınmak için çilgınca çaba gösterme. Not: Beşince tanı ölçütü kapsamına giren kendini öldürme ya da kendine kıyım davranışını burada kapsamayın.)

2. Gözünde aşırı büyütme (göklere çıkarma) ve yerin dibine sokma arasında gelip giden, tutarsız ve gergin kişilerarası ilişkiler örüntüsü.

3. Kimlik karmaşası: Belirgin ve sürekli, tutarsız bir benlik algısı ya da kendilik duyumu.

4. Kendine kötülüğü dokunabilecek en az iki alanda dürtüsellik (örn. para harcama, cinsellik, madde kötüye kullanımı, güvensiz araba kullanma, tıknırcasına yeme). Not: Beşince tanı ölçütü kapsamına giren kendini öldürme ya da kendine kıyım davranışını burada kapsamayın.)

5. Yineleyici kendini öldürme davranışları, girişimleri ya da göz korkutmaları ya da kendine kıyım davranışları.

6. Duygudurumda belirgin bir tepkiselliğin olmasına bağlı olarak duygulanımda tutarsızlık (örn. yoğun dönemsel disfori, kolay kızma ya da genellikle birkaç saat, ancak seyrek olarak birkaç günden daha uzun süren, bunalıtı).

7. Süreğen bir boşluk duygusu.

8. Uygunsuz, yoğun bir öfke ya da öfkesini denetlemekte güçlük çekme (örn. sık sık kızgınlık gösterme, sürekli öfkeli olma, sık sık kavgaya karışma).

9. Zorlanmayla ilişkili, gelip geçici kuşkucu düşünceler ya da ağır çözümler belirtileri.

Şekil 2.2 DSM-V borderline (sınır) kişilik bozukluğu maddeleri

Kaynak: Amerikan Psikiyatri Birliği (2013)

Psikodinamik klinisyenlerin “borderline (sınır) tanımı ile DSM’lerde kullanılan “borderline” kavramının farklılığı olduğu dikkat edilmesi gereken bir noktadır. DSM modelinde kullanılmakta olan “borderline”, sınır kişilik örgütlenmesinin alt karakter tipi olarak tanımlanmaktadır. Sınır kişilik örgütlenmesi yüksek düzeyden alt düzeye farklı kişilik tiplerini kapsayan geniş bir tanımdır (McWilliams ve Shedler, 2020).

2.2 Duygu Düzenleme

Duygular öznel deneyim, davranış ve periferik fizyoloji alanlarındaki koordineli değişiklikleri içeren çok yönlü, tüm vücut tepkileri olarak tanımlanabilmektedir. Duygular birey bir duruma dahil olduğunda ve durumu hedefleri ile birlikte değerlendirdiği zaman ortaya çıkar (Mauss ve ark., 2007).

Duygular tekrar eden adaptif sorunlara zamanla kanıtlanmış yanıtlar sunar. Bu durumla birlikte, duygular belirli şekillerde yanıt vermeye zorlamaz yalnızca üretilen yanıtı daha olası kılmaktadır. Duygulardaki bu esneklik, duyguları düzenlemeye izin veren bir mekanizmadır. Kişi korktuğu zaman kaçabilir, kızgın olduğunda bir cismi fırlatabilir, eğlendiği zaman gülebilir. Ancak her zaman bu tepkileri vermez. Duyguların nasıl düzenlendiği önemlidir çünkü kişinin refahı ayrılmaz bir biçimde duygular ile ilişkilidir (Gross, 2002).

Duygu düzenlemeyi Thompson (1994) kişinin amacına ulaşması için duygusal tepkilerini izlemesi, değerlendirmesi ve değiştirmesini kapsayan içsel ve dışsal süreçler olarak tanımlamıştır. Duygu düzenleme, herhangi bir durumun varlığında kişinin anlık ve uzun vadeli hedeflerine uygun olarak duygusal yanıt vermesinde esnekliğe izin vermesidir (Gyurak ve ark., 2011).

Gross (1998) duygu düzenlemeyi kişinin deneyimleyeceği duygu, duygunun zamanı, duyguyu nasıl deneyimleyip ifade edeceği üzerinde etkin olma sürecini kapsadığını belirtmiştir. Duygu düzenleme süreci, otomatik ya da kontrollü, bilinçli ya da bilinçsiz şekilde duygu üretme sürecinin bir veya daha fazla noktasında etkili olabilmek olarak tanımlanmaktadır. Duygu düzenleme, duygusal tepkileri bağlama uygun olarak azaltmak ya da arttırmak üzerine kurulu çabaları içerir (Gross, 2013).

Duygu düzenlemenin negatif ve pozitif duyguların artmasını ya da azalmasını içeren bir süreç olduğunu belirten Gross (1999) duyguların azaltılmasını amaçlayan duygu düzenleme sürecinin aşağıdaki durumları içerebildiğini belirtmiştir;

- a) Duyguların yarattığı fiziksel durumların artık yararlı olmadığı durumlar
- b) Duyguların, durumun oldukça basit bir değerlendirmesinden kaynaklanması
- c) Duygusal tepki eğilimlerinin diğer önemli hedeflerle çelişmesi

Duyguların başlatılmasını ya da arttırılmasını içeren duygu düzenleme ise aşağıdaki durumları içerebilmektedir; (Gross, 1999).

- a) Kişinin aklı başka bir yerde olduğu için duygusal tepki eğiliminin eksik olduğu zamanlarda bireyin karşı tarafa uygun ve coşkulu bir yanıt verme isteği

- b) Kişinin bir duyguyu başka bir duygu ile değiştirme isteğinin var olması. Örneğin; kişi üzgün hissettiği zaman arkadaşlarıyla buluşabilmek için daha pozitif bir duygu durumuna geçmek ister.

Duygu düzenlenmeyi modelleştiren Gross (1999)'un süreç modeline göre; duygu düzenleme süreci beş farklı basamaktan oluşmaktadır:

1. Durum Seçimi: Herhangi bir duyguyu aktive edeceği düşünülen bir duruma girip girmemek konusunda yapılan seçimdir.
2. Durum Modifikasyonu: Seçilmiş olan durumun yarattığı duygusal tepkiyi değiştirmek için durumda yapılan düzenlemelerdir.
3. Dikkat Açılımı: Kişinin durumun hangi yönüne odaklanacağını seçme durumudur. Kişinin seçmiş olduğu duruma dair duygusal tepkisini değiştirmesi mümkündür.
4. Bilişsel Değişim: Duruma birçok olası anlamdan hangisinin verileceğini seçme durumudur. Bu anlam davranışsal, deneyime dayalı veya fizyolojik duygusal tepki eğilimlerine yol açar.
5. Tepki değişimi: Duygular ortaya çıktıktan sonra oluşan tepki eğilimlerini değiştirme sürecidir.

Tanımlanan duygu düzenleme süreci öncül odaklı stratejiler ve tepki odaklı stratejiler olmak üzere iki farklı duygu düzenleme stratejisi altında yer almaktadır. Duygu tam olarak oluşmadan önce kullanılan stratejiler öncül odaklı stratejiler iken duygu oluşuktan sonra kullanılan stratejiler tepki odaklı stratejiler olarak tanımlanmaktadır. Duygu düzenleme süreci basamaklarından olan durum seçimi, durum modifikasyonu, dikkat açılımı ve bilişsel değişim öncül odaklı stratejiler iken son aşama olan tepki değişimi, tepki odaklı stratejiler içerisinde yer almaktadır (Gross, 1999).

2.2.1 Duygu Düzenleme Güçlüğü

Duygu düzenleme a) duyguların farkındalığı ve anlaşılması b) duyguların kabulü c) dürtüsel davranışları kontrol etme ve olumsuz duygular deneyimlenirken hedefe doğru ilerleme yeteneği d) duruma uygun duygu düzenleme stratejilerini kişinin hedeflerine ve durumsal taleplere ulaşması gibi istenilen duygusal yanıtlara ulaşması için kullanma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Bu yeteneklerden herhangi birinin ya da hepsinin yokluğu duygu düzenlemede zorlukların ya da duygu düzenleme güçlüğüne varlığını göstermektedir (Gratz ve Roemer, 2004).

Ebner-Priemer ve ark. (2015) duygu düzenleme güçlüğünde üç temel süreç öne sürmüşlerdir.

- a) Olumsuz duygusal temel (kişinin duygusal temeli)

- b) Yüksek düzeyde duygusal değişkenlik (içsel ya da dışsal olaylara verilen duygusal tepkilerin duygusal temeldeki toplam değişiklikleri)
- c) Duygu temeline geri dönüş (temel duygunun tabana geri çekilmesine sebep olan eksik düzenleme süreçleri)

Duygu düzenleme güçlüğü, çoğu psikopatoloji kategorisinin ortak bir boyutudur ve birçoğunun tanımlayıcı bir özelliğidir. Duygunun uygunsuzluğu, kronik endişe veya gerginlik, duygularda körelme veya kaçınma, duygusuzluk ile öfke arasında öngörülemeyen dalgalanma, sevinç veya kederlenme, bir duygunun baskınlığı ve diğer duygunun yokluğu, sürekli devam eden olumsuz duygular klinik bozukluklar ile ilişkili duygu düzenleme güçlüğüne yaygın örnekleridir (Cole ve ark., 1994).

Cole ve ark. (2017) dört farklı düzenlenmemiş duyguyu psikopatolojinin farklı formları ile ilişkilendirmişlerdir.

- a) Duygular kalıcıdır ve düzenleme stratejileri etkisizdir (örn. yaygın anksiyete ve depresyon)
- b) Duygular uygun davranışlar ile çatışır (örn. yıkıcı davranış bozukluğu)
- c) Deneyimlenen veya ifade edilen duygular bağlam ile uyumlu değildir (örn. post travmatik stres bozukluğu)
- d) Duygular çok ani veya çok yavaş değişim gösterir. (örn. bipolar bozukluk)

Aldao ve Nolen-Hoeksema (2012) yaptıkları çalışmada ruminasyon, bastırma ve kaçınma gibi maladaptif duygu düzenleme stratejilerinin yeniden değerlendirme ve kabullenme gibi adaptif duygu düzenleme stratejilerine göre daha yüksek oranda psikopatoloji ile ilişkili olduklarını bulmuşlardır.

En sık araştırılan duygu düzenleme stratejileri arasında bastırma ve bilişsel yeniden değerlendirme bulunmaktadır. Bu stratejiler arasında doğrudan bir karşılaştırma yapıldığında bilişsel yeniden değerlendirme olumsuz duygular üzerinde daha etkili olur iken bastırma yüksek düzeyde fizyolojik uyarılma ve olumsuz duygusal sonuçların deneyimlenmesine yol açan zarar verici etkiler ile ilişkilidir (Sperduti ve ark., 2017).

2.2.2 Psikodinamik Açıdan Duygu Düzenleme

Duygu düzenlemenin çağdaş çalışmasının öncüsü psikanalitik gelenektir (Gross, 1999). Bu gelenek, biyolojik temelli dürtüler ile kişiyi içsel ve dışsal açıdan kısıtlayıcı faktörler arasındaki çatışmayı vurgulamaktadır (Gross, 1999).

Freud (1964) kaygının libidinal dürtülerin ortaya çıkmasının reddedilmesi sonucu ortaya çıktığını belirtmiştir. Ego, kaygıyı kendisi üretilip deneyimleyebilmektedir (Freud, 1964). Ortaya çıkan gerçekçi, nevrotik ve ahlaki kaygı, egonun gerçeklik, id ve süperego ile ilişkisinden kaynaklanmaktadır (Freud, 1964). Gerçekçi kaygı, egonun durumsal talepler tarafından boğulması sonucu ortaya çıkmaktadır (Gross, 1999). Bu durumda kaygı düzenlemesi, gelecekte yaşanan bu tür durumlardan kaçınma durumunu almaktadır. (Gross, 1999)

Freud (1926) yapısal analizinde ego savunmalarının kaygıyı regüle eden bir sistem olarak görülebileceğini belirtmiştir. Hartmann (1964) savunmaları, kişinin öz saygısını ve benlik bütünlüğünü koruyarak çevreye uyum sağlamasına yol açan mekanizmalar olarak tanımlamıştır.

Adaptif olmayan savunma mekanizmaları hayatın erken döneminde deneyimlenen durumların ya da dürtülerin yüksek seviyede kaygı ile ilişkilendirilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır (Schwartz, 1987). Örneğin tamamıyla tutarsız ebeveynler ile büyümekte olan çocuk, ebeveynleri tarafından tolere edilmeyecek olan kaygısı ile ebeveynleri ile hayati önem taşıyan bağı korumak için bu kaygıya dair bir kalkan oluşturarak baş edecektir (Hofer, 1994).

Savunma mekanizmaları çevreden gelecek durumlara adaptasyon sağlamak açısından verimli olsa da belirli bir duygu ya da kaygıya koşullu tepki haline geldikleri zaman diğer durumlara da genellenerek kişiye zarar verici olabilirler (Frederickson ve ark., 2018). Yaşanan an içerisinde kullanılan savunma mekanizmaları adaptif iken, başka durumlara karşı koşullanarak genellendiği zaman, orijinal duyguyu örten veya yerini alan düzensiz savunma duyguları ya da ikincil duygular yaratırlar (Frederickson ve ark., 2018).

İçsel (örtük) duygu düzenleme süreçleri ile savunma mekanizmaları benzer yapılar olup duygusal dayanıklılık ile ilişkili olması muhtemeldir. Örtük duygu düzenleme süreci ile, savunma mekanizmaları arasında bulunan ortaklık aşağıdaki şekilde listelenebilir (Prout ve ark., 2019).

- a) Kaygı ve diğer hoş olmayan duygulardan korunma amaçlı süreçlerdir.
- b) Büyük oranda bilinçdışı işlev görürler.
- c) Yaşamın ilk yıllarında gelişmeye başlayıp, yaşam boyu şekillenirler.
- d) İçsel duygu düzenlemenin ve savunmaların başarılı bir şekilde kullanılması bilişsel esneklik ve duygu toleransı gerektirir.

Orta şiddette deneyimlenen kaygıya dahi katlanmakta aşırı güçlük çeken çocuklar, farklı kaygı kaynaklarının varlığını reddetme, bastırma, iç kaygıları dışa yansıtma, olası kaygı kaynaklarından fobik şekilde kaçma davranışlarını gösterebilmektedir. Kaygıdan bu derece kaçınma davranışı çocukluktan yetişkinliğe oradan da yaşamın tümüne yayılarak savunma mekanizmalarının çok yoğun ve sık kullanımına sebep olmaktadır. Kaygıdan kaçınmak yerine, mantık ve düşüncenin devreye girdiği, dış çevrenin değiştirilebildiği, karşılık verme gibi tutumların ortaya çıktığı etkin önlemler ile kişinin ruhsal sağlığı daha işlevsel bir geleceğe sahip olacaktır (Freud A., 2003).

2.2.3 Duygu Düzenleme ile Sınır Kişilik Örgütlenmesi Arasındaki İlişki

Sınır kişilik örgütlenmesinin patolojik yapısındaki tamamıyla iyi ve tamamıyla kötü içe atımlar ile libidinal ve saldırgan dürtüler birleşmemektedir. Bu durum, bireyin duygularını düzenlemesine ve ayrıştırmasına olumsuz yönde etki ederek ilkel duyguların kontrolsüzce taşarak ortaya çıkma eğilimine sebep olmaktadır (Kernberg, 1975).

İyi ve kötü nesne temsillerinin birleşmemesi bireyin kendisi ve diğerleri hakkında derinlikten uzak, çelişkili ve kaotik betimlemeler oluşturmaya ve bu çelişkilere dair farkındalığın olmaması ile beraber de çözülememesini getirmektedir. Bu bütünleşmemiş yapı bireyin hayatını direkt olarak etkilemektedir. Sınır kişilik örgütlenmesinin davranışsal tezahürleri olarak duygusal kararsızlık, öfke, kişilerarası kaos, dürtüsel ve kendine zarar verici davranışlar ve başkalarının davranışlarını anlamada yetersizlikler görülmektedir (Clarkin ve ark., 2007). Gunderson (1984) sınır kişilik örgütlenmesinin özelliklerini a) yoğun ve dengesiz kişilerarası ilişkiler için eğilim, manipülasyon, maskelenmiş bağımlılık b) yalnız kalmaya tahammülsüzlük ve terk edilme kaygısı ile dengesiz benlik duygusu c) yoğun öfke, talepkarlık, dürtüsellik olarak belirtmektedir. Dürtüsellik sınırda kişiliğin temel özelliklerindedir (Kernberg ve ark., 2000). Davranıştaki aşırılıkları engelleyememe ve bireyin kendisi ya da başkalarına karşı saldırgan patlamaları dürtüsellüğün göstergeleridir (Geiger ve Crick, 2001). Sınırda kişilikler tipik olarak duygularını karşılaştıkları durumlarla alakalı aşırı olarak kabul edilebilecek dereceye kadar yoğun şekilde yaşamaktadırlar (Morey, 1991). Duygu düzenlemede yaşanan güçlüklerle işaret eden aniden değişim gösterebilen duygu durumuna sahiptirler (öfkeden kaygıya ani değişim gibi) (Crick ve ark., 2015).

Yüksek düzey sınırda kişilik özelliği gösteren bireyler bastırma ve kendini cezalandırma gibi işlevsel olmayan duygu düzenleme stratejilerini daha fazla kullanmaktadırlar. Sınırda kişilik ruminasyon (Baer ve Sauer, 2011), bastırma (Iverson ve ark., 2012), alkol kullanımı, durum ve düşüncelerden kaçınma (Aldao ve Dixon-Gordon, 2014) ile ilişkilendirilmiştir. Sınır kişilik özelliklerine sahip klinik olmayan yetişkinler çeşitli duygusal alanlarda yetersizlik gösterebilmektedirler. Duyguları anlama ve yönetme becerisi en dikkate değer yetersizliklerindedir (Gardner ve ark., 2010).

3. YÖNTEM

3.1 Örneklem

Mevcut araştırmaya katılma koşulu 18-65 yaş aralığında olmak ve herhangi bir psikiyatrik tanı almamış olmaktır. Toplamda 444 kişiye ulaşılmış olup; 7 katılımcı yaş aralığında olmadığı için, 53 katılımcı psikiyatrik tanısı olduğu için verileri analizlere dahil edilmemiştir. Çalışma toplamda 384 katılımcı ile yürütülmüştür. 384 katılımcının 219'ü (%57) kadın, 165'i (%43) erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Örneklem yaş bakımından incelendiğinde 223'ü (%58) 18-30 yaş arasında, 161'i (%43) 31 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların demografik bilgileri Bulgular kısmında detaylı şekilde analiz edilmiştir.

3.2 Ölçme Araçları

Araştırmada Demografik Bilgi Formu, Borderline Kişilik Envanteri (BKE), Ayrılma-Bireyleşme Ölçeği (ABÖ) ve Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ) kullanılmıştır.

3.2.1 Demografik Bilgi Formu

Araştırma katılımcılarının cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, ekonomik düzey, medeni durum, psikiyatrik tanı durumu, psikolojik destek geçmişi ile ilgili bilgileri edinmek üzere araştırmacı tarafından oluşturulmuş formdur. EK-1'de demografik bilgi formu sunulmuştur.

3.2.2 Borderline Kişilik Envanteri (BKE)

Araştırmada sınır kişilik örgütlenmesine dair analiz için Leichsenring (1999) tarafından geliştirilen doğru ve yanlış seçeneklerinden oluşan 53 maddelik kendini değerlendirme ölçeği olan BKE kullanılmıştır.

BKE, Kernberg (1984) tarafından tanımlanan kişilik örgütlenmesi kavramı baz alınarak oluşturulmuştur. Kernberg (1984) tarafından tanımlanan süreçler dışında DSM-V (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013) ölçütleri ve borderline tanısız görüşme formatından esinlenilmiştir (Gunderson ve Kolb, 1978). Ölçeğin son iki maddesi uygulayıcıya sunulacak ekstra bilgi dahilinde olduğu için analize sokulmamaktadır. BKE'nin Türkçe uyarlamasını yapan Aydemir ve ark. (2006) ölçeğin güvenilirlik analizinde Cronbach alfa değerini tüm araştırma grubu için 0.92, borderline kişilik bozukluğu için 0.84 olarak bulmuşlardır. Ölçeğin test- retest korelasyonu 0.67 olarak bulunmuştur. BKE kesme puanı 15/16 olarak belirtilmiştir. Ölçeğin orijinal versiyonunda iç tutarlılık değeri tüm ölçek için 0.91 olarak bulunurken test-yeniden test korelasyonu 0.87 olarak bulunmuştur. BKE 51 madde üzerinden değerlendirilmektedir. Ölçekten alınan puanların artması, sınır kişilik örgütlenme düzeyindeki artışı göstermektedir. EK-2'de BKE sunulmuştur.

3.2.3 Ayrılma- Bireyleşme Ölçeği (ABÖ)

Christenson ve Wilson (1985) tarafından Mahler'in ayrılma- bireyleşme kuramı temel alınarak oluşturulmuş 39 madde ve bölme (1, 4, 7, 8, 10, 14, 19, 20, 27, 30, 37, 39), farklılaşma (2, 3, 11, 12, 13, 15, 16, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 33) ilişki problemleri (5, 6, 9,

17, 18, 21, 22, 23, 24, 34, 35, 36, 38) alt boyutlarından oluşan kendini değerlendirme ölçeğidir.

Ölçek sorularının cevapları 1'den 10'a kadar derecelendirilmektedir (1: Hiç katılmıyorum, 10: Tamamen katılıyorum). Ölçekten alınan puanların artması, ayrılmabireyleşmeye dair yaşanan güçlüklerin artması anlamına gelmektedir. Ölçekte yer alan 7, 15 ve 18. maddeler ters puanlanmaktadır. ABÖ'nün kesme puanı 190 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin formunda iç tutarlılık katsayısı 0.92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Göral (2002) tarafından yapılmış, Cronbach alfa katsayısının 0.85 olduğu belirtilmiştir. Göral-Alkan (2010) ölçeğin psikometrik açıdan özelliklerini güncellemiştir. Araştırma sonucuna göre test- yeniden test güvenilirliği 0.85 olarak bulunmuştur. Bölme alt ölçeği test-yeniden test güvenilirliği 0.82, Ayrılma/Farklılaşma için 0.77, ilişki problemleri alt ölçeği için 0.79 olarak bulunmuştur. EK-3'te ABÖ sunulmuştur.

3.2.4 Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ)

Gratz ve Roemer (2004) tarafından geliştirilen 39 soruluk kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçek sorularına cevaplar “neredeyse hiçbir zaman” ve “neredeyse her zaman” aralığında bulunan beş şık arasından verilmektedir. Ölçekte ters puanlanan maddeler; 1., 2., 4., 6., 7., 8., 17., 20., 22., 24., 34. maddelerdir. Ölçeğin orijinal formunda iç tutarlılık katsayısı 0.93, alt boyutların iç tutarlılık katsayısı 0.88- 0.89 arasında değişim gösterdiği bulunmuştur. Test-tekrar güvenilirliği 0.88'dir (Gratz ve Roemer., 2004). Ölçeğin alt boyutları:

Farkındalık (2, 6, 8, 10, 17, 34): Verilen duygusal yanıtlara dair farkındalığın olmamasına işaret eden alt boyuttur.

Açıklık (1, 4, 5, 7, 9): Duygusal yanıtların anlaşılmasını işaret eden alt boyuttur.

Kabul Etmeme (11, 12, 21, 23, 25, 29): Duygusal yanıtları kabul etmemeye işaret eden alt boyuttur.

Stratejiler (15, 16, 22, 28, 30, 31, 35, 36): Duygu düzenleme stratejilerinin etkili kullanılmamasına işaret eden alt boyuttur.

Dürtü (3, 14, 19, 24, 27, 32): Dürtü kontrolünde yaşanan güçlükleri işaret eden alt boyuttur.

Amaçlar (13, 18, 20, 26, 33): Negatif duygular deneyimlenirken amaç odaklı eyleme geçme davranışındaki zorluklara işaret eden alt boyuttur.

DDGÖ Türkçe uyarlamasını Rugancı ve Gençöz (2010) gerçekleştirmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun alt boyut iç tutarlılık katsayıları; açıklık için 0.82, amaçlar için 0.90, dürtü için 0.90, kabul etmeme için 0.83, stratejiler için 0.89, farkındalık için 0.75 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan puanlar arttıkça duygu düzenlemeye dair yaşanan güçlüklerde artış olmaktadır. EK- 4'te DDGÖ sunulmuştur.

3.3 İşlem

Araştırma anketleri Google Forms üzerinden online olarak oluşturulmuş olup, Facebook, Instagram, Whatsapp platformları aracılığı ile kişilerle paylaşılmıştır. Araştırma verileri Ağustos 2022- Kasım 2022 aralığında toplanmıştır. Verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 26 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı analizler kapsamında verilerin dağılımı frekans ve yüzdeler yolu ile araştırmanın ölçme araçlarından alınan toplam skorlar ise ortalama yöntemi ile incelenmiştir. Ölçek verilerinin normallik incelemeleri sonucunda, normal dağılım gösterdikleri tespit edilmiş olup parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü ANOVA, Çoklu Doğrusal Regresyon ve Hiyerarşik Regresyon analizleri kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırma amaçları doğrultusunda toplanan verilerin tanımlayıcı ve istatistiksel analizlerine yer verilmiştir.

4.1. Tanımlayıcı Analizler

Tanımlayıcı analizler kapsamında elde edilen verilerin dağılımları frekans ve yüzdeler yolu ile araştırmanın ölçme araçlarından alınan toplam skorlar ise ortalama ve standart sapmalar yöntemi ile incelenmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 4.1’de araştırmanın demografik değişkenlerine dair bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular incelendiğinde örneklemin 219’u (%57) kadın, 165’i (%43) erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Örneklem yaş bakımından incelendiğinde 223’ü (%58) 18-30 yaş arasında 161’i (%43) 31 yaş ve üzerindedir. Örneklemin eğitim düzeyi şu şekilde dağılım göstermektedir; 90 (%23) katılımcı lise ve altında eğitim düzeyine, 236 (%62) katılımcı lisans düzeyine ve 58 (%15) katılımcı lisansüstü eğitim düzeyine sahiptir. Ekonomik düzey bakımından 32 (%8) katılımcı düşük, 71 (%19) katılımcı alt-orta, 222 (%58) katılımcı orta, 54 (%14) katılımcı üst-orta ve son olarak da 5 (%1) katılımcı üst ekonomik düzeyde olduğunu belirtmektedir. Katılımcılar medeni durumlarına göre ise 242 (%63) bekar veya boşanmış, 142 (%37) katılımcı ise evli olarak dağılım göstermektedir. Son olarak da katılımcıların psikolojik destek geçmişlerinin incelendiği sorunun dağılımı ise 94 (%25) evet, 290 (%75) hayır şeklinde gerçekleşmiştir.

Tablo 4.1. Demografik değişkenlerin dağılımı

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	219	57
	Erkek	165	43
Yaş	18- 30	223	58
	31 ve üzeri	161	42
Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	90	23
	Lisans	236	62
	Lisansüstü	58	15
Ekonomik Düzey	Düşük	32	8
	Alt- Orta	71	19
	Orta	222	58
	Üst- Orta	54	14
	Üst	5	1
Medeni Durum	Bekar / Boşanmış	242	63
	Evli	142	37
Psikolojik Destek Geçmişi	Evet	94	25
	Hayır	290	75
Toplam		384	100

Aşağıda yer alan Tablo 4.2’de ise araştırma örnekleminin araştırmanın ölçme araçlarından aldıkları toplam skorların ortalamaları yer almaktadır. Ortalama skorlar incelendiğinde sınır kişilik örgütlenmesi ortalaması 11,7; ayrılma-bireyleşme ortalaması 151,4; duygu düzenleme güçlüğü ortalaması ise 82,1’dir.

Tablo 4.6. Araştırma ölçek ve ölçek alt boyutlarının ortalama skorları

	Ort±Ss
Sınır Kişilik Örgütlenmesi	11,7±7,8
Bölme	47,5±18,7
Farklılaşma	51,3±22,6
İlişkisel Problemler	52,4±19,4
Ayrılma Bireyleşme Toplam	151,4±57,0
Açıklık	12,9±2,6
Farkındalık	12,7±3,8
Dürtü	12,6±4,7
Kabul Etmeme	11,9±5,3
Amaçlar	14,5±2,1
Stratejiler	17,3±6,5
Duygu Düzenleme Güçlüğü Toplam	82,1±19,5

4.2 Normallik İncelemeleri

Araştırma amaçlarına uygun olan analiz yöntemlerini belirlemek amacıyla öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Hair ve ark. (2005) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin +3,0 ile -3,0 arasında olması verilerin normal dağılım gösterdiğine işaret etmektedir. Aşağıda yer alan Tablo 4.3’te ise araştırmanın ölçme araçlarının çarpıklık ve basıklık değerlerine dair verilere yer verilmiş ve elde edilen bulgulara göre araştırmanın bütün ölçme araçlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin -3 ile +3 arasında dağılım gösterdiği, bundan dolayı verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır. Buradan hareketle araştırmanın hipotez testlerinde parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 4.3. Araştırma ölçme araçları normallik incelemeleri

	Çarpıklık	Basıklık
Sınır Kişilik Örgütlenmesi	0,937	0,860
Bölme	0,562	0,253
Farklılaşma	0,679	0,181
İlişkisel Problemler	0,552	0,272
Ayrılma Bireyleşme Toplam	0,640	0,417
Açıklık	0,833	0,534
Farkındalık	0,428	0,297
Dürtü	1,113	1,268
Kabul Etmeme	1,195	1,173
Amaçlar	0,513	0,347

Stratejiler	0,890	0,420
Duygu Düzenleme Güçlüğü Toplam	0,916	0,920

4.3. İstatistiksel Analizler

Çalışmanın bu bölümünde araştırma amaçları doğrultusunda toplanan verilerin uygun test yöntemleri olarak belirlenen parametrik testler yardımı ile sınamalarına yer verilmiştir. Araştırmanın istatistiksel analizlerinde Bağımsız Örneklem T-Testi, Tek Yönlü ANOVA, Çoklu Doğrusal Regresyon ve Hiyerarşik Regresyon testlerinden yararlanılmıştır.

4.3.1 Demografik Veriler ile Araştırma Ölçekleri Arasındaki İlişki

Aşağıda yer alan Tablo 4.4'te araştırmanın cinsiyet değişkeni ve ölçme araçları arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem T-Testi'nin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre cinsiyet değişkeni ile ölçme araçlarından yalnızca duygu düzenleme güçlüğü alt boyutlarından açıklık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiş olup, bu farklılığa göre kadın katılımcıların (Ort= 13,16) ortalama skoru erkek katılımcılardan (Ort= 12,61) daha yüksektir.

Tablo 7.4. Cinsiyet değişkeni ve araştırma ölçme araçları ortalama farklılıkları

		Ort	Ss	t	p
Sınır Kişilik	Kadın	11,85	7,7	0,245	0,807
	Erkek	11,65	8,0		
Bölünme	Kadın	46,95	18,56	-0,771	0,441
	Erkek	48,45	19,11		
Farklılaşma	Kadın	50,38	22,40	-0,965	0,335
	Erkek	52,64	23,10		
İlişkisel Problemler	Kadın	52,57	19,29	0,115	0,908
	Erkek	52,34	19,69		
Ayrılma Bireyleşme Toplam	Kadın	149,91	56,33	-0,598	0,550
	Erkek	153,43	58,17		
Açıklık	Kadın	13,16	2,83	2,006	0,046
	Erkek	12,61	2,39		
Farkındalık	Kadın	12,74	4,09	0,058	0,954
	Erkek	12,72	3,56		
Dürtü	Kadın	12,69	4,97	0,288	0,773
	Erkek	12,55	4,56		
Kabul Etmeme	Kadın	11,93	5,38	0,062	0,950
	Erkek	11,90	5,37		
Amaçlar	Kadın	14,55	2,12	-0,380	0,704
	Erkek	14,64	2,16		
Stratejiler	Kadın	17,56	6,77	0,792	0,429

	Erkek	17,02	6,19		
Duygu	Kadın	82,64	20,38	0,594	0,553
Düzenleme					
Güçlüğü Toplam	Erkek	81,44	18,36		

Aşağıda yer alan Tablo 4.5'te ise yaş değişkeni ile araştırmanın ölçme araçları arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde yaş değişkeni ile duygu düzenleme güçlüğü alt boyutlarından farkındalık hariç bütün ölçme araçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı yer almakta ($p < 0,05$) ve bu farklılık incelendiğinde sınır kişilik örgütlenmesi, ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme güçlüğü açısından 18-30 yaş aralığındaki katılımcıların 31 ve üzeri yaş aralığındaki katılımcılardan daha yüksek skorlara sahip olmaktadır.

Tablo 4.8. Yaş değişkeni ve araştırma ölçme araçları ortalama farklılıkları

		Ort	Ss	t	p
Sınır	18 – 30	13,39	8,1	4,485	0,000
	31 ve üzeri	9,5	6,8		
Örgütlenmesi	18 – 30	51,70	18,08	5,200	0,000
	31 ve üzeri	41,92	18,32		
Bölme	18 – 30	53,88	22,02	2,584	0,010
	31 ve üzeri	47,86	23,22		
Farklılaşma	18 – 30	55,51	18,31	3,660	0,000
	31 ve üzeri	48,27	20,22		
İlişkisel Problemler	18 – 30	161,08	54,34	3,978	0,000
	31 ve üzeri	138,04	58,23		
Ayrılma	18 – 30	13,45	2,77	4,667	0,000
Bireyleşme	31 ve üzeri	12,20	2,32		
Toplam	18 – 30	13,03	4,08	1,749	0,081
Açıklık	31 ve üzeri	12,33	3,53		
Farkındalık	18 – 30	13,34	5,26	3,455	0,001
	31 ve üzeri	11,65	3,86		
Dürtü	18 – 30	12,80	5,92	3,877	0,000
	31 ve üzeri	10,69	4,20		
Kabul Etmeme	18 – 30	14,90	2,26	3,425	0,001
	31 ve üzeri	14,16	1,87		
Amaçlar	18 – 30	19,03	6,78	6,318	0,000
	31 ve üzeri	14,97	5,35		
Stratejiler	18 – 30	86,55	20,62	5,420	0,000
	31 ve üzeri	75,99	16,03		
Duygu Düzenleme	18 – 30	86,55	20,62	5,420	0,000
Güçlüğü Toplam	31 ve üzeri	75,99	16,03		

Aşağıda yer alan Tablo 4.6'da ise araştırmanın eğitim düzeyi değişkeni ve ölçme araçları arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Tek Yönlü ANOVA sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular

incelendiğinde eğitim düzeyi ile sınır kişilik örgütlenmesi, ayrılma – bireyleşme toplam puanı ve alt boyutları ile duygu düzenleme güçlüğü alt boyutlarından farkındalık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Elde edilen bu farklılıklar incelendiğinde sınır kişilik örgütlenmesi için lise ve altı düzeydeki eğitime sahip katılımcılar (Ort= 12,96) en yüksek ölçek skoruna sahipken, lisans üstü düzeydeki eğitime sahip katılımcılar (Ort=9,7) en düşük ölçek skoruna sahip olmaktadır. Ayrılma-bireyleşme toplamı ve alt boyutları kapsamında elde edilen istatistiksel anlamlı ortalama farklılıkları incelendiğinde ise bütün anlamlı ilişkilerde lise ve altı eğitime sahip katılımcılar en yüksek ölçek skoruna sahipken, lisansüstü düzeyindeki eğitime sahip katılımcılar en düşük ölçek skoruna sahip olmaktadır. Son olarak da farkındalık alt boyutu kapsamındaki farklılık incelendiğinde lisans düzeyinde eğitime sahip katılımcılar (Ort= 13,03) en yüksek skora sahipken lisansüstü düzeyinde eğitime sahip katılımcılar (Ort= 11,64) en düşük skora sahip olmaktadır. Gerçekleştirilen Tukey PostHoc analizleri sonucunda anlamlı farklılıkların bütün ilişkiler için lise ve altı örneklem grubu ile lisansüstü grubu arasındaki ilişkiyi kaynaklandığı görülmektedir.

Tablo 4.9. Eğitim düzeyi ve araştırma ölçme araçları ortalama farklılıkları

		Ort	Ss	F	p
Sınır Kişilik Örgütlenmesi	Lise ve altı	12,96	9,6	3,026	0,050
	Lisans	11,81	7,3		
	Lisansüstü	9,7	6,7		
Bölme	Lise ve altı	49,76	20,92	5,365	0,005
	Lisans	48,56	18,56		
	Lisansüstü	40,33	14,24		
Farklılaşma	Lise ve altı	57,23	25,27	6,135	0,002
	Lisans	50,88	22,37		
	Lisansüstü	44,17	17,15		
İlişkisel Problemler	Lise ve altı	56,53	22,05	4,987	0,008
	Lisans	52,42	18,85		
	Lisansüstü	46,40	15,81		
Ayrılma Bireyleşme Toplam	Lise ve altı	163,52	64,25	5,298	0,003
	Lisans	151,85	55,99		
	Lisansüstü	130,90	43,12		
Açıklık	Lise ve altı	12,82	2,77	2,117	0,122
	Lisans	13,11	2,71		
	Lisansüstü	12,33	2,16		
Farkındalık	Lise ve altı	12,66	3,45	3,091	0,047
	Lisans	13,03	4,05		
	Lisansüstü	11,64	3,54		
Dürtü	Lise ve altı	13,42	5,05	2,046	0,131
	Lisans	12,52	4,81		
	Lisansüstü	11,86	4,17		
Kabul Etmeme	Lise ve altı	11,76	5,10	0,076	0,927
	Lisans	11,93	5,35		
	Lisansüstü	12,10	5,89		
Amaçlar	Lise ve altı	14,81	2,40	0,747	0,475

	Lisans	14,49	2,08		
	Lisansüstü	14,64	1,93		
Stratejiler	Lise ve altı	16,81	6,76	1,348	0,261
	Lisans	17,75	6,53		
	Lisansüstü	16,41	6,06		
Duygu	Lise ve altı	82,28	19,39	0,912	0,403
Düzenleme	Lisans	82,84	19,97		
Güçlüğü Toplam	Lisansüstü	78,98	17,79		

Tablo 4.7’de ise araştırmanın ekonomik düzey değişkeni ile araştırmanın ölçme araçları arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Tek Yönlü ANOVA sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde ekonomik düzey ile duygu düzenleme güçlüğü alt boyutlarından farkındalık haricinde bütün ölçme araçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Elde edilen bu farklılık incelendiğinde sınır kişilik örgütlenmesi için düşük ekonomik düzeye sahip katılımcılar (Ort= 18,84) en yüksek ölçek skoruna sahipken, orta ekonomik düzeye sahip katılımcılar (Ort= 10,54) en düşük ölçek skoruna sahip olmaktadır. Ayrılma-bireyleşme ölçeği incelendiğinde ise ölçek toplamı ve alt boyutlar kapsamında düşük ekonomik düzeye sahip katılımcılar en yüksek ölçek skorlarına sahipken, orta/üst-orta ekonomik düzeydeki katılımcılar en düşük ölçek skoruna sahip olmaktadır. Benzer durum duygu düzenleme güçlüğü ölçeği ve alt boyutlarında da görülmekte olup düşük ekonomik düzeye sahip katılımcılar en yüksek ölçek skorlarına sahipken, orta/üst-orta ekonomik düzeydeki katılımcılar en düşük ölçek skoruna sahip olmaktadır. Gerçekleştirilen Tukey PostHoc analizleri sonucunda anlamlı farklılığın orta ekonomik düzey ile üst ekonomik düzey örneklem grubu arasındaki ortalama farklılığından kaynaklandığı görülmektedir.

Tablo 4.7. Ekonomik düzey ve ölçme araçları ortalama farklılıkları

		Ort	Ss	F	p
Sınır Örgütlenmesi	Düşük	18,84	9,7	8,993	0,000
	Alt – Orta	12,35	8,2		
	Orta	10,54	6,4		
	Üst – Orta	11,42	8,8		
	Üst	16,20	12,13		
Bölme	Düşük	57,09	17,20	2,577	0,037
	Alt – Orta	48,41	18,56		
	Orta	46,09	18,21		
	Üst – Orta	46,70	21,03		
	Üst	52,00	19,69		
Farklılaşma	Düşük	65,91	23,21	4,274	0,002
	Alt – Orta	52,32	22,38		
	Orta	49,50	21,39		
	Üst – Orta	48,24	24,90		
	Üst	60,20	27,91		
İlişkisel Problemler	Düşük	62,50	21,01	3,115	0,015
	Alt – Orta	54,68	19,85		

	Orta	50,57	18,47		
	Üst – Orta	50,98	20,53		
	Üst	57,40	16,23		
Ayrılma	Düşük	185,50	56,24	3,768	0,005
Bireyleşme	Alt – Orta	155,41	56,92		
Toplam	Orta	146,16	54,14		
	Üst – Orta	145,93	63,28		
	Üst	169,60	61,66		
Açıklık	Düşük	14,44	3,27	3,683	0,006
	Alt – Orta	13,25	2,97		
	Orta	12,71	2,42		
	Üst – Orta	12,52	2,55		
	Üst	12,40	1,95		
Farkındalık	Düşük	13,34	4,24	1,269	0,282
	Alt – Orta	13,03	4,11		
	Orta	12,81	3,79		
	Üst – Orta	11,80	3,53		
	Üst	11,40	4,39		
Dürtü	Düşük	15,22	5,55	2,992	0,019
	Alt – Orta	12,54	5,01		
	Orta	12,38	4,36		
	Üst – Orta	12,07	5,42		
	Üst	14,80	4,15		
Kabul Etmeme	Düşük	15,66	6,62	4,437	0,002
	Alt – Orta	11,44	5,51		
	Orta	11,56	4,87		
	Üst – Orta	11,76	5,75		
	Üst	12,20	3,96		
Amaçlar	Düşük	15,88	2,71	3,563	0,007
	Alt – Orta	14,66	1,98		
	Orta	14,46	2,10		
	Üst – Orta	14,24	1,95		
	Üst	14,60	1,14		
Stratejiler	Düşük	22,22	7,41	5,307	0,000
	Alt – Orta	16,99	6,61		
	Orta	16,85	5,87		
	Üst – Orta	16,69	7,44		
	Üst	19,20	5,54		
Duygu	Düşük	96,75	22,22	5,340	0,000
Düzenleme	Alt – Orta	81,90	20,58		
Güçlüğü	Orta	80,77	17,55		
Toplam	Üst – Orta	79,07	21,35		
	Üst	84,60	15,44		

Tablo 4.8’de ise araştırmanın medeni durum değişkeni ile ölçme araçları arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen

Bağımsız Örneklem T-Testinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre medeni durum ile sınır kişilik örgütlenmesi, ayrılma bireyleşme ve alt boyutları ve duygu düzenleme güçlüğü ve ölçek alt boyutlarından açıklık, kabul etmeme ve stratejiler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Elde edilen bu farklılıklar incelendiğinde sınır kişilik örgütlenmesi için bekar/boşanmış katılımcılar (Ort= 13,54) evli katılımcılardan (Ort= 8,7) daha yüksek ölçek skoruna; ayrılma-bireyleşme ve alt boyutları için bekar/boşanmış katılımcılar, evli katılımcılardan daha yüksek ölçek skoruna sahip olmaktadır. Duygu düzenleme güçlüğü kapsamında elde edilen anlamlı ortalama farklılıklarında ise bekar/boşanmış katılımcıların evli katılımcılardan daha yüksek ölçek skorlarına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.10. Medeni durum ve ölçme araçları ortalama farklılıkları

		Ort	Ss	t	p
Sınır Kişilik Örgütlenmesi	Bekar / Boşanmış	13,54	8,09	6,043	0,000
	Evli	8,7	6,47		
Bölme	Bekar / Boşanmış	51,21	17,79	5,078	0,000
	Evli	41,44	18,90		
Farklılaşma	Bekar / Boşanmış	53,60	21,72	2,543	0,011
	Evli	47,54	23,88		
İlişkisel Problemler	Bekar / Boşanmış	54,67	18,19	2,916	0,004
	Evli	48,73	20,93		
Ayrılma Bireyleşme Toplam	Bekar / Boşanmış	159,47	53,59	3,666	0,000
	Evli	137,70	60,32		
Açıklık	Bekar / Boşanmış	13,26	2,80	3,231	0,001
	Evli	12,36	2,29		
Farkındalık	Bekar / Boşanmış	12,79	4,07	0,390	0,697
	Evli	12,63	3,50		
Dürtü	Bekar / Boşanmış	12,97	5,11	1,788	0,075
	Evli	12,06	4,15		
Kabul Etmeme	Bekar / Boşanmış	12,36	5,81	2,141	0,033
	Evli	11,15	4,43		
Amaçlar	Bekar / Boşanmış	14,69	2,12	1,267	0,206
	Evli	14,41	2,16		
Stratejiler	Bekar / Boşanmış	18,27	6,88	3,767	0,000
	Evli	15,72	5,52		
Duygu Düzenleme Güçlüğü Toplam	Bekar / Boşanmış	84,35	20,56	2,941	0,003
	Evli	78,34	17,02		

Araştırma kapsamında incelenen son ortalama farklılığı ise psikolojik destek geçmişi ve ölçme araçları arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının incelendiği Bağımsız Örneklem T-Testi olmaktadır. Elde edilen bulgulara göre psikolojik destek geçmişi ile sınır kişilik örgütlenmesi ve duygu düzenleme güçlüğü alt boyutlarından stratejiler arasında istatistiksel anlamlı bir ortalama farklılığı tespit

edilmiştir ($p<0,05$). Elde edilen bu farklılıklar incelendiğinde sınır kişilik örgütlenmesi için psikolojik destek geçmişi olan katılımcılar (Ort= 13,75), psikolojik destek geçmişi olmayan katılımcılardan (Ort= 11,12) daha yüksek ölçek skoruna sahip olmaktadır. Stratejiler alt boyutu için ise psikolojik destek geçmişi olma katılımcılar (Ort= 18,52), olan katılımcılardan (Ort= 16,94) daha yüksek ölçek skoruna sahip olmaktadır.

Tablo 4. 11. Psikolojik destek geçmişi ve ölçme araçları ortalama farklılıkları

		Ort	Ss	t	p
Sınır Kişilik Örgütlenmesi	Evet	13,75	7,99	2,838	0,005
	Hayır	11,12	7,75		
Bölme	Evet	46,98	20,56	-0,366	0,713
	Hayır	47,80	18,21		
Farklılaşma	Evet	52,59	23,21	0,605	0,546
	Hayır	50,96	22,56		
İlişkisel Problemler	Evet	51,55	20,40	-0,527	0,599
	Hayır	52,77	19,14		
Ayrılma Bireyleşme Toplam	Evet	151,12	60,17	-0,060	0,953
	Hayır	151,52	56,14		
Açıklık	Evet	13,36	2,89	1,841	0,066
	Hayır	12,78	2,57		
Farkındalık	Evet	12,45	3,88	-0,829	0,408
	Hayır	12,83	3,87		
Dürtü	Evet	12,77	5,10	0,310	0,757
	Hayır	12,59	4,70		
Kabul Etmeme	Evet	12,69	5,85	1,614	0,107
	Hayır	11,67	5,19		
Amaçlar	Evet	14,61	2,00	0,093	0,926
	Hayır	14,58	2,18		
Stratejiler	Evet	18,52	6,95	2,049	0,041
	Hayır	16,94	6,34		
Duygu Düzenleme Güçlüğü Toplam	Evet	84,39	21,44	1,298	0,195
	Hayır	81,39	18,84		

4.3.2 Sınır Kişilik Örgütlenmesi, Ayrılma-Bireyleşme ve Duygu Düzenleme Güçlüğü Korelasyon Analizi

Aşağıda yer alan Tablo 4.10'da ise araştırmanın ölçme araçlarının birbirleri arasındaki istatistiksel anlamlı ilişkilerin tespiti amacıyla gerçekleştirilen Pearson Korelasyon Test sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde sınır kişilik örgütlenmesi ve ayrılma-bireyleşme ($r= 0,638$; $p<0,01$) ve duygu düzenleme güçlüğü ($r= 0,508$; $p<0,01$) arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğru orantılı ve ortalama şiddette, ayrılma-bireyleşme ile duygu düzenleme güçlüğü ($r= 0,641$; $p<0,01$) arasında da istatistiksel olarak anlamlı, doğru orantılı ve ortalama şiddette bir korelasyon ilişkisi tespit edilmiştir.

Tablo 4.10. Araştırma ölçekleri korelasyon analizi

	Sınır Kişilik Örgütlenmesi	Ayrılma Bireyleşme	Duygu Düzenleme Güçlüğü
Sınır Kişilik Örgütlenmesi	r 1	,638**	,508**
Ayrılma Bireyleşme	r	1	,641**
Duygu Düzenleme Güçlüğü	r		1

4.3.3 Ayrılma-Bireyleşme ve Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Sınır Kişilik Örgütlenmesi Yordayıcılık Analizi

Tablo 4.11'de ise ayrılma-bireyleşme ile duygu düzenleme güçlüğü değişkenlerinin sınır kişilik örgütlenmesini yordayıcılıklarının tespitine yönelik gerçekleştirilen Çoklu Doğrusal Regresyon analizinin sonuçları yer almaktadır. Enter metodu kullanılarak elde edilen bulgulara göre ayrılma-bireyleşme [$Adjusted R^2 = .41$, $F(2) = 139,857$, $p = .000$] ve duygu düzenleme güçlüğü'nün [$Adjusted R^2 = .41$, $F(2) = 139,857$, $p = .001$] sınır kişilik örgütlenmesini istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu yordayıcılık ilişkileri incelendiğinde ayrılma-bireyleşme ($\beta = .53$, $t(2) = 10.455$, $p < .01$) skorundaki bir birimlik artışın sınır kişilik örgütlenmesi skorunu %53 oranında arttırdığı, duygu düzenleme güçlüğü ($\beta = .17$, $t(2) = 3.331$, $p < .01$) skorundaki bir birimlik artışın ise sınır kişilik örgütlenmesi skorunu %17 oranında arttırdığı görülmektedir.

Tablo 4.11. Sınır kişilik örgütlenmesine yönelik yordayıcılık incelemesi

	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar		
	B	Std. Hata	Beta	t	p
Ayrılma Bireyleşme	0,073	0,007	0,529	10,455	0,000
Duygu Düzenleme Güçlüğü	0,068	0,020	0,169	3,331	0,001

Bağımlı Değişken: Sınır Kişilik Örgütlenmesi

4.3.4 Demografik Veriler ve Ölçek Alt Boyutlarının Sınır Kişilik Örgütlenmesi Yordayıcılık Analizi

Aşağıda yer alan Tablo 4.12’de sınır kişilik örgütlenmesinin yordayıcılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen Hiyerarşik Regresyon Analizinin bulguları yer almaktadır. Gerçekleştirilen regresyon yönteminde Stepwise metodu kullanılmış ve bu çerçevede yedi aşamalı bir regresyon modeli oluşmuştur. Araştırmanın bulguları incelendiğinde araştırmanın son modelinde ölçme araçlarından bölme ($\beta = .32, t(3) = 4,588, p < .01$), dürtü ($\beta = .18, t(3) = 3.933, p < .01$), farklılaşma ($\beta = .14, t(3) = 2.082, p < .01$) ve amaçların ($\beta = .08, t(3) = 2.031, p < .01$) sınır kişilik örgütlenmesini istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir şekilde yordadığı, demografik değişkenlerden ise medeni durumun ($\beta = -.17, t(3) = -4,516, p < .01$), psikolojik destek geçmişinin ($\beta = -.13, t(3) = -3,672, p < .01$) ve eğitim düzeyinin ($\beta = -.09, t(3) = -2.433, p < .01$) sınır kişilik örgütlenmesini istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir.

Tablo 4.12 Sosyodemografik veriler ile alt boyutların hiyerarşik regresyon analizi

	B	Std. Hata	Beta	t	p
1 Bölme	0,266	0,017	0,634	16,044	0,000**
2 Bölme	0,214	0,019	0,51	11,055	0,000**
Dürtü	0,369	0,076	0,225	4,866	0,000**
3 Bölme	0,195	0,02	0,465	9,961	0,000**
Dürtü	0,387	0,075	0,235	5,194	0,000**
Medeni Durum	-2,562	0,636	-0,157	-4,029	0,000**
4 Bölme	0,199	0,019	0,475	10,315	0,000**
Dürtü	0,377	0,073	0,229	5,131	0,000**
Medeni Durum	-2,29	0,631	-0,14	-3,63	0,000**
Psikolojik Destek Geçmiş	-2,445	0,685	-0,134	-3,57	0,000**
5 Bölme	0,191	0,019	0,455	9,821	0,000**
Dürtü	0,373	0,073	0,227	5,118	0,000**
Medeni Durum	-2,754	0,652	-0,169	-4,22	0,000**
Psikolojik Destek Geçmiş	-2,666	0,686	-0,146	-3,889	0,000**
Eğitim Düzeyi	-1,275	0,502	-0,1	-2,539	0,012*
6 Bölme	0,14	0,03	0,333	4,641	0,000**
Dürtü	0,345	0,074	0,21	4,678	0,000**
Medeni Durum	-2,942	0,655	-0,18	-4,494	0,000**
Psikolojik Destek Geçmiş	-2,498	0,686	-0,136	-3,64	0,000**
Eğitim Düzeyi	-1,184	0,501	-0,093	-2,362	0,019*
Ayrılma Farklılaşma	0,054	0,024	0,155	2,218	0,027*
7 Bölme	0,138	0,03	0,328	4,588	0,000**
Dürtü	0,301	0,077	0,183	3,933	0,000**
Medeni Durum	-2,944	0,652	-0,181	-4,516	0,000**
Psikolojik Destek Geçmiş	-2,509	0,683	-0,137	-3,672	0,000**
Eğitim Düzeyi	-1,215	0,5	-0,095	-2,433	0,015*
Farklılaşma	0,05	0,024	0,145	2,082	0,038*
Amaçlar	0,305	0,15	0,083	2,031	0,043*

Bağımlı Değişken: Sınır Kişilik Örgütlenmesi

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenlenme ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişkinin psikodinamik açıdan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde Bulgular kısmında açıklanmış olan analiz sonuçları literatürde yer alan diğer kaynaklar doğrultusunda tartışılacaktır.

Sınır kişilik örgütlenmesi ile demografik veriler arasındaki ilişkiler incelendiğinde, cinsiyetin sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı şekilde yordamadığı tespit edilmiştir. Yaş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiş olup, 18-30 yaş aralığındaki katılımcıların 31 yaş ve üzeri katılımcılardan daha yüksek sınır kişilik örgütlenmesi puanına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim düzeyi ve sınır kişilik örgütlenmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiş olup, lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcılar en yüksek ölçek puanına sahipken, lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcılar en düşük ölçek puanına sahiptir. Hiyerarşik Regresyon analizinde ekonomik düzey, medeni durum ve psikolojik destek geçmişinin sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Medeni durum açısından bekar/boşanmış katılımcıların evli kişilere oranla sınır kişilik örgütlenmesi puanı daha yüksektir. Daha önce psikolojik destek geçmişi bulunan katılımcılar ise bulunmayanlara göre daha yüksek sınır kişilik örgütlenmesi puanına sahiptirler. Psikodinamik kuram temelini ilk nesne ilişkilerinden aldığı için kişilerin sosyodemografik verilerine dair elde edilen bilgilerin psikodinamik literatürce anlamı sorgulanabilir ancak literatürde cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, psikolojik destek geçmişi gibi demografik verilerin sınır kişilik örgütlenmesi ile ilişkisine dair araştırma olmadığı için verilerin alana katkı sunması beklenmektedir. Psikodinamik destek geçmişi ile sınır kişilik örgütlenme puanları arasındaki ilişkinin klinik bazda dikkate değer bir sonuç olacağı düşünülmektedir. Psikolojik destek almış ya da almakta olan kişilerin sınır kişilik örgütlenmesi puanları almayanlara oranla daha yüksektir.

Araştırmanın temel değişkenleri üzerine yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon analizi sonucunda ayrılma-bireyleşme ve sınır kişilik örgütlenmesi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrılma-bireyleşmeye dair yaşanan sorunlar arttıkça sınır kişilik örgütlenmesi puanlarında artış olmaktadır. Bu sonuç ile mevcut araştırmanın ayrılma-bireyleşme ve sınır kişilik örgütlenmesine dair hipotezi doğrulanmıştır. Psikodinamik açıdan ayrılma-bireyleşme evresinde yaşanan sorunların sınır kişilik örgütlenmesi etiolojisinde merkezde yer alması, mevcut çalışmada da tanı almamış katılımcılar üzerinden anlamlı bir sonuca ulaşmıştır.

Bulunan anlamlı ilişki, ayrılma-bireyleşmeye dair yaşanan sorunların sınır kişilik örgütlenmesi ile ilişkisini temel alan kuramlarca desteklenmektedir (Mahler ve ark., 1975; Kernberg., 1975). Ayrılma-bireyleşmenin yeniden yaklaşma alt evresinde görülen çift eğimlilik doğrultusunda nesnenin iyi ve kötü ayırımının aşırı olması yetişkinlikte görülen sınır durum aktarımı olarak ortaya çıkmaktadır (Mahler ve ark., 1975). Kişilerarası, duygusal ve davranışsal işlevsellikte belirgin istikrarsızlık ile karakterize olan sınır kişilik, ayrılma -bireyleşme evresinin yeniden yaklaşma alt evresinde yaşanan kriz ile ortaya çıkmaktadır (Coonerty,1986). Masterson ve Rinsley (1975) sınır kişilik örgütlenmesini açıklarken ayrılma- bireyleşmenin yeniden yaklaşma alt evresinde annenin çocuğa dair tutumları üzerinde durmuşlardır.

Mevcut çalışmada duygu düzenlemede yaşanan güçlükler ile sınır kişilik örgütlenmesi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Duygu düzenlemede yaşanan güçlükler arttıkça sınır kişilik örgütlenmesi puanında artış olmaktadır. Bu sonuç ile beraber, araştırmanın duygu düzenleme ve sınır kişilik örgütlenmesine dair hipotezi doğrulanmıştır.

Bulunan sonuç, literatür tarafından da desteklenmektedir. Kernberg (1975) bütünleşmemiş tamamıyla iyi ve tamamıyla kötü içe atımların, libidinal ve saldırgan dürtülerin bütünleşmesini ve benin duygu yatkinliklerinin ayrışmasını engelleyerek ilkel duyguların aniden ortaya çıkma eğiliminin kronik bir şekilde devam etmesini sağladığını ve bu eğilimin sınır kişilik örgütlenmesinin temel özelliği olduğunu belirtmiştir. İyi ve kötü kendilik imgeleri bütünleştiğinde ise, bütün olarak var olabilen nesnelere karşı sevgi ve saldırganlık beraber olarak kabul edilebilir hale gelir. Lingardi ve McWilliams (2017) sınır kişilik örgütlenmesi düzeyindeki kişilerin duygu düzenlemeye dair yaşadıkları güçlükler sebebi ile depresyon ve kaygı gibi aşırı yoğun duyguların yaşanmasına karşı zayıf olduklarını belirtmişlerdir. Duygusal yakınlık aşamasında yaşanan ağır zorluklar, madde kullanım bozukluğu ve diğer bağımlılık davranışlarına olan eğilimler gibi dürtülerin düzenlenmesine dair sorunlar yaşamaktadırlar (Lingardi ve McWilliams., 2017). Yen ve ark., (2002) yaptıkları çalışmada duygulara karşı hassasiyet ve duygu kontrolünün sınır kişilik özellikleri ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Sınır kişilik özelliklerindeki artış duygulara karşı hassasiyet ve duygu kontrolünde zorluklar ile ilişkilidir (Yen ve ark., 2002). Zeigler-Hill ve Abraham (2006) tanı almamış kişiler ile yaptıkları çalışmada sınır kişilik özelliklerinin stabil olmayan, yüksek düzey negatif duygular ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Mevcut çalışma bulgularında ayrılma-bireyleşme alt boyutlarından bölme ve farklılaşma alt boyutları ve sınır kişilik örgütlenmesi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bölme ve farklılaşma alt boyutlarından alınan puanlar arttıkça sınır kişilik örgütlenmesi puanları artmaktadır. Ayrılma-bireyleşme ölçeği alt boyutlarından bölme, sınır kişilik örgütlenmesine sahip kişilerin kullandığı temel savunma mekanizması olan bölme savunma mekanizmasını, farklılaşma ise kişinin kendisi ve başkaları ile ilgili birbirinden ayrılmış, gerçekçi tasarımlar oluşturup bu tasarımlar arasında bağlantı kurabilme yetisini ifade etmektedir.

Sınır kişiliğin temelini, ilkel savunmaların birincil mekanizması olan bölme mekanizması oluşturmaktadır (Koenigsberg ve ark., 2000). Bölme, kendisini takip eden tüm savunmaların temelini oluşturan sınır kişilik örgütlenmesinin başlıca savunma mekanizmasıdır (Kernberg, 1967). Chabrol ve Leichsenring (2006) klinik olmayan örneklem üzerinde yaptıkları çalışmada sınır kişilik örgütlenmesi ile ilkel savunma mekanizmaları arasında kuvvetli bir ilişki tespit etmişlerdir. Klinik olmayan örneklem üzerinden yapılan araştırma sonucunda ilkel ve nevrotik savunma mekanizmaları ile sınır kişilik özellikleri arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tabar, 2018). İlkel savunma mekanizmaları sınır kişilik özelliklerinin belirleyicisidir (Tabar, 2018). Cierpiałkowska ve ark., (2012) nevrotik, sınır ve psikotik kişilik örgütlenme düzeylerine sahip katılımcılardan oluşan araştırmanın sonucunda sınır kişilik örgütlenmesine sahip kişilerin ilkel savunma mekanizmalarını, olgun savunma mekanizmalarında daha çok kullandıklarını tespit etmiştir.

Ayrılma-bireyleşme alt boyutlarından bölme ve farklılaşma alt boyutlarının psikodinamik literatürce doğrudan sebep-sonuç ilişkisine sahip olması ve iki alt boyutunda sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı ve pozitif şekilde yordamasının dikkate değer olduğu düşünülmektedir. Kendilikle başkalarının, içsel olanla dışsal olanın, gerçekçi olanla fantezi ürünü olanın ayırımının yapılabilmesi ve bu unsurlar ayrıştırılarak bağlantı kurabilme yetisi olan farklılaşma, iyi ve kötü nesnelere bütünleşememesinin sonucudur (Kernberg, 1972). İyi ve kötü kendilik ve nesne imgelerinin bütünleşememesi sonucu kişi kendi ve başkaları hakkında bütünleşmiş ve derin bir algıya sahip olamamaktadır (Kernberg, 1972). Sınır kişilik patolojisine sahip kişiler farklılaşmış ben algısı konusunda sorun yaşamaktadırlar (McGlashan, 1983). Erikson (1956) ilişki içerisinde bulunan bütünleşmiş nesne temsillerinin olmayışının sınır kişilik örgütlenmesinin tipik bir özelliği olduğunu belirtmiştir.

Duygu düzenleme gücü alt boyutlarından dürtü ve amaçların sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı ve pozitif şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Sınır kişilik örgütlenmesine sahip vakalarda, dürtü gelişiminin normal olgunlaşmasını engelleyen şey, dürtü gelişiminde yaşanan duraklamadır. Nesne ilişkileri ayrılma-bireyleşme evresinde takılı kaldığı sürece dürtü gelişiminin normal bir şekilde gelişmesi beklenemez (Frijling-Schreuder, 1969). Bourke ve Grenyer (2010) duygusal açıdan sıkıntılı dönemlerde, bu kişilik örgütlenmesine sahip kişilerin kendilerine zarar verme, öz yıkıcı eylemlerde bulunma, riskli cinsel ilişkilere girmek gibi duygu düzenlemenin ketlendiği durumlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Bu tür davranışlar, katlanılmaz bulunan duyguların ya da dürtülerin düzenlenmesinde yaşanan güçlükler ile alakalı olabilmektedir. (Lingiardi ve McWilliams., 2017). Kökeni psikodinamik bağlama dayanan Shedler-Westen Değerlendirme Prosedürü'nde duygu ve dürtü ile ilgili problemler sınır kişilik örgütlenmesi özellikleri olarak öne çıkmaktadır (Westen ve Shedler, 1999). Gratz ve Roemer (2008) sınırdaki kişiliklerin duyguları kabul etme ve duygulardan kaçınma ile ilgili yoğun sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Sınır kişilik patolojisine sahip kişiler, amaçlarına ulaşabilmek için yaşanacak olan huzursuzluğa katlanmakta güçlük çektikleri için amaca yönelik eylemler ile ilgili zorluklar yaşamaktadırlar (Gratz ve Roemer, 2008).

Araştırmanın değişkenleri arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda sınır kişilik örgütlenmesi, ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme gücü arasında istatistiksel olarak anlamlı, doğru orantılı ve ortalama şiddette bir korelasyon ilişkisi tespit edilmiştir. Araştırmanın kaynak taraması bölümünde aktarılan bilgiler ışığında da psikodinamik kuramlara dayalı olarak öngörülmüş olan ilişki varsayımları karşılanmıştır. Psikodinamik perspektiften ayrılma-bireyleşmeye dair yaşanan sorunların sınır kişilik örgütlenmesi belirleyicisi olması ve duygu düzenlemede yaşanan güçlüklerin sınır kişilik örgütlenmesine sahip kişilerin deneyimlediği temel zorluklardan biri olması mevcut araştırmanın temel sorusunu oluşturmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda herhangi bir psikiyatrik tanı almamış katılımcılar üzerinden de varsayılan ilişkinin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Mevcut çalışmada ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme ile sınır kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişki psikodinamik açıdan incelenmiştir. Sınır kişilik örgütlenmesi temelini psikodinamik perspektiften alan, DSM’lerde kullanılan borderline (sınır) kişilik bozukluğundan farklı olarak içerisinde farklı kişilik tiplerini barındıran geniş bir kişilik örgütlenmesi tipidir. Araştırma temelini psikodinamik kuramlardan almaktadır. Psikodinamik açıdan ayrılma-bireyleşme evresinde yaşanan sorunlar sınır kişilik örgütlenmesine işaret etmektedir. Sınır kişilik örgütlenmesi özellikleri arasında ise duygu düzenlemede yaşanan güçlükler etkin bir rol oynamaktadır.

Çalışmada veriler, Demografik Bilgi Formu, Borderline Kişilik Envanteri (BKE), Ayrılma-Bireyleşme Ölçeği (ABÖ), Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın istatistiksel analizlerinde Bağımsız Örneklem T-testi, Tek yönlü ANOVA, Çoklu Doğrusal Regresyon ve Hiyerarşik Regresyon testlerinden yararlanılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, ayrılma-bireyleşme sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı, pozitif yönlü bir şekilde yordamaktadır. Ayrılma-bireyleşme’ye dair yaşanan sorunlar arttıkça sınır kişilik örgütlenmesi puanında artış olmaktadır. Duygu düzenleme güçlüğü sınır kişilik örgütlenmesini anlamlı, pozitif yönlü bir şekilde yordamaktadır. Duygu düzenlemede yaşanan güçlükler arttıkça, sınır kişilik örgütlenmesi puanında artış olmaktadır. Ayrılma- bireyleşme alt boyutlarından bölme ve farklılaşmanın sınır kişilik örgütlenmesini istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir şekilde yordadığı bulunmuştur. Duygu düzenleme güçlüğü alt boyutlarından ise dürtü ve amaçlar boyutlarının sınır kişilik örgütlenmesini istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir.

Bilindiği kadarıyla literatürde ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme ile sınır kişilik örgütlenmesini psikodinamik açıdan inceleyen bir araştırma yoktur. Bu sebeple araştırmanın literatüre özgün bir katkı sunması beklenmektedir. Literatürde DSM modeli ile tanımlanan borderline (sınır) kişilik bozukluğu tanısı almış kişiler üzerinden yapılan araştırmaların baskınlığı, psikodinamik bağlamda tanımlanan sınır kişilik örgütlenmesine dair yapılacak araştırmaların önemini arttırmaktadır. Bu çalışmada sınır kişilik örgütlenmesi tanısına dair herhangi bir çıkarım yapılmamaktadır. DSM aracılığı ile tanı almamış katılımcıların sınır kişilik örgütlenmesi puanları ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Psikodinamik açıdan “sınır kişilik örgütlenmesi” tanısı koyabilmek için doğrulanmış ve geçerliliği kabul edilmiş Shedler-Westen Değerlendirme Prosedürü (SWAP), Kişilik Örgütlenmesi için Yapılandırılmış Görüşme (STIPO) gibi değerlendirme araçlarının kullanılması gerekmektedir. Gelecek araştırmalarda psikodinamik açıdan sınır kişilik örgütlenmesi tanısı koyabilmek için doğrulanmış ve geçerliliği kabul edilmiş değerlendirme araçları kullanılarak araştırmanın sınırları genişletilebilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013) *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı* (Çev. Ed.: E Körođlu) Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013.
- Bowlby, J. (1988). *A Secure Base: Parent-Child Attachment and Healthy Human Development*. New York: Basic Books.
- Caligor, E., Kernberg, O. F., Clarkin, J. F. ve Yeomans, F. E. (2018). *Psychodynamic therapy for personality pathology: Treating self and interpersonal functioning*. American Psychiatric Pub
- Cole, P. M., Hall, S. E., & Hajal, N. J. (2017). Emotion dysregulation as a vulnerability to psychopathology. In T. P. Beauchaine & S. P. Hinshaw (Eds.), *Child and adolescent psychopathology* (3rd ed., pp. 346–386). Hoboken, NJ: Wiley
- Freud A. (2003). *Çocuklukta Normallik ve Patoloji* (5. Baskı)ç (A.N. Babaoğlu, Çev.). Metis Yayınları (Orijinal eserin basım tarihi 1965)
- Freud, S. (1926). Inhibitions, symptoms and anxiety. In J. Strachey, & A. Freud (Eds.), *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (pp. 77-175). London: The Hogarth Press.
- Freud, S. (1958). The unconscious. In J. Strachey (Ed. & Trans.), *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (Vol. 14, pp. 159–215). London: Hogarth. (Original work published 1915)
- Freud, S. (1964). New introductory lectures on psycho-analysis. In J. Strachey (Ed.), *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (Vol. 22, pp. 1-182). London: The Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis.
- Geçtan, E. (2006). *Psikanaliz ve Sonrası*. Metis Yayınları.
- Geiger, T., & Crick, N. R. (2001). A developmental psychopathology perspective on vulnerability to personality disorders. In R. Ingram & J. M. Price (Eds.), *Vulnerability to psychopathology: Risk across the life span*. New York: Guilford Press.
- Gross, J.J. (1999). Emotion and emotion regulation. In L.A. Pervin & O.P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (2nd ed., pp. 525–552). New York: Guilford
- Hair, J., Black, W., Babin, B., Anderson, R., & Tatham, R. (2006). *Multivariate Data Analysis* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Hartmann, H. (1964). *Ego Psychology and the Problem of Adaptation*. New York International Universities Press.
- Kernberg, O. F (1975). *Borderline Conditions and Pathological Narcissism*. New York: Jason Aronson.

- Kernberg, O. F. (1996). A psychoanalytic theory of personality disorders. In J. F. Clarkin & M. F. Lenzenweger (Eds.), *Major theories of personality disorder* (pp. 106–140). Guilford Press.
- Kernberg, P. F., Weiner, A. S., & Bardenstein, K. K. (2000). *Personality disorders in children and adolescents*. Basic Books.
- Kernberg, O. F., & Caligor, E. (2005). A Psychoanalytic Theory of Personality Disorders. In M. F. Lenzenweger & J. F. Clarkin (Eds.), *Major theories of personality disorder* (pp. 114–156). The Guilford Press.
- Kernberg, O.F. (1972). *Treatment of borderline patients. Tactics and techniques in psychoanalytic therapy*. New York: Science House
- Kernberg, O.F., (1984) *Severe Personality Disorders: Psychotherapeutic Strategies*. Yale University, New Haven
- Koenigsberg, H. W., Kernberg, O. F., Stone, M. H., Appelbaum, A. H. Yeomans, F. E., & Diamond, D. (2000). *Borderline patients: Extending the limits of treatability*. New York: Basic Books
- Linehan, M. M. (1993). *Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder*. New York: Guilford.
- Lingiardi, V., & McWilliams, N. (Eds.). (2017). *Psychodynamic diagnostic manual: PDM-2* (2nd ed.). The Guilford Press.
- Mahler, M. S., Pine, F., Ve Bergman, A. (2003). *İnsan Yavrusunun Psikolojik Doğumu* (5. Baskı). (A. N. Babaoğlu, Çev.). Metis Yayınları (Orijinal eserin basım tarihi 1975).
- McWilliams, N. (2011). *Psychoanalytic diagnosis: Understanding personality structure in the clinical process* (2nd ed.). Guilford Press.
- Rosenfeld, H. (1987). *Impasse and interpretation: Therapeutic and anti-therapeutic factors in the psychoanalytic treatment of psychotic, borderline, and neurotic patients*. Tavistock/Routledge.
- Titchener, E. B. (1948). The postulates of a structural psychology, 1898. In W. Dennis (Ed.), *Readings in the history of psychology* (pp. 366–376). Appleton-Century-Crofts.
- Mitchell, S. A., & Black, M. J. (1995). *Freud and beyond: A history of modern psychoanalytic thought*. Basic Books.

Makaleler

- Acklin, M. W. (1993). Psychodiagnosis of Personality Structure II: Borderline Personality Organization. *Journal of Personality Assessment*, 61(2), 329–341. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6102_13
- Adler, G., & Buie, D. H. (1979). Aloneness and borderline psychopathology: The possible relevance of child development issues. *The International Journal of Psychoanalysis*, 60(1), 83–96.

- Aldao, A., & Nolen-Hoeksema, S. (2012). When are adaptive strategies most predictive of psychopathology? *Journal of Abnormal Psychology, 121*(1), 276-281.
<https://doi.org/10.1037/a0023598>
- Aldao, A., & Dixon-Gordon, K. L. (2014). Broadening the scope of research on emotion regulation strategies and psychopathology. *Cognitive behaviour therapy, 43*(1), 22-33.
<https://doi.org/10.1080/16506073.2013.816769>
- Arlow, J. A. (1969) Fantasy, Memory, and Reality Testing. *Psychoanalytic Quarterly, 38* (1), 28-51.
<https://doi.org/10.1080/21674086.1969.11926480>
- Aydemir, Ö., Demet, M. M., Danacı, A. E., Deveci, A., Taşkın, E. O., Mızrak, S., Şimşek, E. ve İçelli, İ. (2006). Borderline kişilik envanterinin Türkçe'ye uyarlanması, güvenilirlik ve geçerliliği. *Türkiye'de Psikiyatri Dergisi, 8*(1), 6-10.
- Baer, R. A., & Sauer, S. E. (2011). Relationships between depressive rumination, anger rumination, and borderline personality features. *Personality disorders, 2*(2), 142-150.
<https://doi.org/10.1037/a0019478>
- Beblo, T., Fernando, S., Kamper, P., 2013. Increased attempts to suppress negative and positive emotions in borderline personality disorder. *Psychiatry Res. 210*, 505-509.
<https://doi.org/10.1016/j.psychres.2013.06.036>
- Bijttebier, P., & Vertommen, H. (1999). Coping strategies in relation to personality disorders. *Personality and Individual Differences, 26*(5), 847-856.
[https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00187-1](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00187-1)
- Bourke, M.E., & Grenyer, B.F. (2010). Psychotherapists' response to borderline personality disorder: A core conflictual relationship theme analysis. *Psychotherapy Research, 20*, 680 - 691.
<https://doi.org/10.1080/10503307.2010.504242>
- Bowins B. (2004). Psychological defense mechanisms: a new perspective. *American journal of psychoanalysis, 64*(1), 1-26.
<https://doi.org/10.1023/B:TJJP.0000017989.72521.26>
- Blum, H. P. (2004). Separation-Individuation Theory and Attachment Theory. *Journal of the American Psychoanalytic Association, 52*(2), 535-553.
<https://doi.org/10.1177/00030651040520020501>
- Chabrol, H., & Leichsenring, F. (2006). Borderline personality organization and psychopathic traits in nonclinical adolescents: relationships of identity diffusion, primitive defense mechanisms and reality testing with callousness and impulsivity traits. *Bulletin of the Menninger Clinic, 70*(2), 160-170.
<https://doi.org/10.1521/bumc.2006.70.2.160>

- Christenson, R. M., & Wilson, W. P. (1985). Assessing pathology in the separation–individuation process by an inventory: A preliminary report. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 173(9), 561–565.
<https://doi.org/10.1097/00005053-198509000-00007>
- Cierpiałkowska, L., Marszał, M., & Pieniążek, M. (2012). Defensive Functioning In Individuals With Borderline Personality Organization In The Light Of Empirical Research. *Polish Journal of Applied Psychology*, 10(1), 7-20.
- Clarkin, J. F., Lenzenweger, M. F., Yeomans, F., Levy, K. N., & Kernberg, O. F. (2007). An object relations model of borderline pathology. *Journal of Personality Disorders*, 21(5), 474–499.
<https://doi.org/10.1521/pedi.2007.21.5.474>
- Cole, P. M., Michel, M. K., & Teti, L. O. (1994). The development of emotion regulation and dysregulation: A clinical perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 73–100, 250–283.
<https://doi.org/10.2307/1166139>
- Coonerty, S. (1986). An exploration of separation-individuation themes in the borderline personality disorder. *Journal of Personality Assessment*, 50(3), 501–511.
https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5003_17
- Cramer, P. (1998). Coping and defense mechanisms: What's the difference? *Journal of Personality*, 66(6), 919–946.
<https://doi.org/10.1111/1467-6494.00037>
- Crick, N., Murray–Close, D., & Woods, K. (2005). Borderline personality features in childhood: A short-term longitudinal study. *Development and Psychopathology*, 17(4), 1051-1070.
<https://doi.org/10.1017/S0954579405050492>
- Deutsch, H. (1942). Some forms of emotional disturbance and their relationship to schizophrenia. *The Psychoanalytic Quarterly*, 11, 301–321.
- Di Giuseppe, M., & Perry, J. C. (2021). The Hierarchy of Defense Mechanisms: Assessing Defensive Functioning With the Defense Mechanisms Rating Scales Q-Sort. *Frontiers in psychology*, 12, 718440.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.718440>
- Erikson, E. H. (1956). The problem of ego identity. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 4, 56–121.
<https://doi.org/10.1177/000306515600400104>
- Fitzpatrick, S., Khoury, J. E., & Kuo, J. R. (2018). "Examining the relationship between emotion regulation deficits and borderline personality disorder features: A daily diary study": Corrigendum. *Counselling Psychology Quarterly*, 31(2), 269.
<https://doi.org/10.1080/09515070.2017.1345464>

- Frederickson, J. J., Messina, I., & Grecucci, A. (2018). Dysregulated anxiety and dysregulating defenses: Toward an emotion regulation informed dynamic psychotherapy. *Frontiers in Psychology*, 9, 2054.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02054>
- Frijling-Schreuder, E.C. (1969). Borderline states in children. The Psychoanalytic study of the child, 24, 307-27.
<https://doi.org/10.1080/00797308.1969.11822697>
- Frosch, J. (1964). The Psychotic Character: Clinical Psychiatric Considerations. *Psychiatric Quarterly*. 38, 81-96.
<https://doi.org/10.1007/BF01573368>
- Gardner, K. J., Qualter, P., & Tremblay, R. (2010). Emotional functioning of individuals with borderline personality traits in a nonclinical population. *Psychiatry Research*, 176(2-3), 208–212.
<https://doi.org/10.1016/j.psychres.2009.08.001>
- Geiger, P. J., Peters, J. R., & Baer, R. A. (2015). Cognitive distortions under cognitive load mediate the relationship between severity of borderline personality features and goal-interfering emotion dysregulation. *Journal of Experimental Psychopathology*, 6(4), 389–397.
<https://doi.org/10.5127/jep.040413>
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41–54.
<https://doi.org/10.1023/B:JOBA.0000007455.08539.94>
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2008). "Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale": Erratum. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 30(4), 315.
<https://doi.org/10.1007/s10862-008-9102-4>
- Gross, J. J. (2002). Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology*, 39(3), 281-291.
<https://doi.org/10.1017/S0048577201393198>
- Gross, J. J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271–299.
<https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.3.271>
- Gross, J. J. (2013). Emotion regulation: Taking stock and moving forward. *Emotion*, 13(3), 359–365.

<https://doi.org/10.1037/a0032135>

- Gunderson, J. G., & Kolb, J. E. (1978). Discriminating features of borderline patients. *The American Journal of Psychiatry*, *135*(7), 792–796.
<https://doi.org/10.1176/ajp.135.7.792>
- Gunderson, J. G., Phillips, K. A., Triebwasser, J., & Hirschfeld, R. M. A. (1994). The diagnostic interview for depressive personality. *American Journal of Psychiatry*, *151*(9), 1300-1304.
<https://doi.org/10.1176/ajp.151.9.1300>
- Gyurak, A., Gross, J. J., & Etkin, A. (2011). Explicit and implicit emotion regulation: A dual-process framework. *Cognition & Emotion*, *25*(3), 400-412.
<https://doi.org/10.1080/02699931.2010.544160>
- Hartmann, H. (1954). Contribution to the metapsychology of schizophrenia. *The Psychoanalytic Study of the Child*, *8*, 177–198.
<https://doi.org/10.1080/00797308.1953.11822768>
- Hoch, P., & Polatin, P. (1949). Pseudoneurotic forms of schizophrenia. *Psychiatric Quarterly*, *23*, 248–276.
<https://doi.org/10.1007/BF01563119>
- Hofer, M. A. (1994). Hidden regulators in attachment, separation, and loss. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, *59*(2-3), 192–207.
<https://doi.org/10.2307/1166146>
- Hörz-Sagstetter, S., Ohse, L., & Kampe, L. (2021). Three Dimensional Approaches to Personality Disorders: a Review on Personality Functioning, Personality Structure, and Personality Organization. *Current Psychiatry Reports*, *23*(7), 45-45.
<https://doi.org/10.1007/s11920-021-01250-y>
- Iverson, K. M., Follette, V. M., Pistorello, J., & Fruzzetti, A. E. (2012). An investigation of experiential avoidance, emotion dysregulation, and distress tolerance in young adult outpatients with borderline personality disorder symptoms. *Personality disorders*, *3*(4), 415–422.
<https://doi.org/10.1037/a0023703>
- Kampe, L., Zimmermann, J., Bender, D.S., Caligor, E., Borowski, A., Ehrenthal, J.C., Benecke, C., & Hörz-Sagstetter, S. (2018). Comparison of the Structured DSM–5 Clinical Interview for the Level of Personality Functioning Scale With the Structured Interview of Personality Organization. *Journal of Personality Assessment*, *100*, 642 - 649.
<https://doi.org/10.1080/00223891.2018.1489257>
- Kernberg, O. F. (1966). Structural derivatives of object relationships. *The International journal of psycho-analysis*, *47* (2), 236-253.

- Kernberg O.F. (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(3), 641–685.
<https://doi.org/10.1177/000306516701500309>
- Kernberg, O.F. (1970). A psychoanalytic classification of character pathology. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 18(4), 800-822.
<https://doi.org/10.1177/000306517001800403>
- Kernberg O. F. (1972). Early ego integration and object relations. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 193, 233–247.
<https://doi.org/10.1111/j.1749-6632.1972.tb27840.x>
- Kernberg, O. F. (2003). The Management of Affect Storms in the Psychoanalytic Psychotherapy of Borderline Patients. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 51(2), 517–545.
<https://doi.org/10.1177/00030651030510021101>
- Kernberg, O. F. (2019). Psychotic Personality Structure. *Psychodynamic Psychiatry*, 47(4), 353–372.
<https://doi.org/10.1521/pdps.2019.47.4.353>
- Klein, M. (1946). Notes on some schizoid mechanisms. *The International Journal of Psychoanalysis*, 27, 99–110.
- Knight, R. P. (1953). Borderline States. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 17(1), 1-12
- Leible, T. L., & Snell, W. E., Jr. (2004). Borderline personality disorder and multiple aspects of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 37(2), 393–404.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2003.09.011>
- Leichsenring, F. (1999). Development and first results of the Borderline Personality Inventory: A self-report instrument for assessing borderline personality organization. *Journal of Personality Assessment*, 73(1), 45–63.
<https://doi.org/10.1207/S15327752JPA730104>
- Leichsenring, F., Leibing, E., Kruse, J., New, A. S. & Leweke, F. (2011). Borderline personality disorder. *The Lancet*, 377(9759), 74-84.
[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(10\)61422-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(10)61422-5)
- Mahler, M. S. (1967). On human symbiosis and the vicissitudes of individuation. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(4), 740–763.
<https://doi.org/10.1177/000306516701500401>
- Mahler, M. S. (1971). A study of the separation-individuation process: And its possible application to borderline phenomena in the psychoanalytic situation. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 26, 403–424.

<https://doi.org/10.1080/00797308.1971.11822279>

- Mahler, M. S. (1972). On the first three subphases of the separation-individuation process. *The International Journal of Psychoanalysis*, 53(3), 333–338.
- Mahler M. S & La Perriere, K. (1965). Mother-Child Interaction During Separation-Individuation. *The Psychoanalytic Quarterly*, 34(4), 483-498.
<https://doi.org/10.1080/21674086.1965.11926361>
- Mahler, M. S., & Furer, M. (1966). "Development of symbiosis, symbiotic psychosis, and the nature of separation anxiety". Remarks on Weiland's paper. *The International journal of psycho-analysis*, 47(4), 559–560.
- Main, M. (1996). Introduction to the special section on attachment and psychopathology: 2. Overview of the field of attachment. *Journal of consulting and clinical psychology*, 64(2), 237–243. <https://doi.org/10.1037//0022-006x.64.2.237>
- Masterson, J. F., & Rinsley, D. B. (1975). The borderline syndrome: The role of the mother in the genesis and psychic structure of the borderline personality. *The International Journal of Psychoanalysis*, 56(2), 163–177.
- Mauss, I. B., Bunge, S. A., & Gross, J. J. (2007). Automatic Emotion Regulation: Automatic Emotion Regulation. *Social and Personality Psychology Compass*, 1(1), 146-167.
<https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2007.00005.x>
- McDevitt, J. B. (1975). Separation-Individuation and Object Constancy. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 23(4), 713-742.
<https://doi.org/10.1177/000306517502300402>
- McGlashan, T. H. (1983). Omnipotence, helplessness, and control with the borderline patient. *American Journal of Psychotherapy*, 37(1), 49–61.
<https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.1983.37.1.49>
- Prout, T.A., Malone, A., Rice, T.R., & Hoffman, L. (2019). Resilience, Defense Mechanisms, and Implicit Emotion Regulation in Psychodynamic Child Psychotherapy. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 49(4): 235-244.
<https://doi.org/10.1007/s10879-019-09423-w>
- Rugancı, R. N., & Gençöz, T. (2010). Psychometric properties of a Turkish Version of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Clinical Psychology*, 66(4), 442-455.
<https://doi.org/10.1002/jclp.20665>
- Sable, P. (2008). What is adult attachment? *Clinical Social Work Journal*, 36(1), 21–30.
<https://doi.org/10.1007/s10615-007-0110-8>
- Santos, G., & Mello, G.A. (2018). Patients , problems and borders : psychoanalysis and borderline cases, *Psicologia USP*, 29 (2), 285-293.
<https://doi.org/10.1590/0103-656420170101>

- Schmideberg, M. (1947). The treatment of psychopaths and borderline patients. *American Journal of Psychotherapy*, 1, 45–70.
<https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.1947.1.1.45>
- Schwartz, A. (1987). Drives, Affects, Behavior-And Learning: Approaches to A Psychobiology of Emotion and to An Integration of Psychoanalytic and Neurobiology Thought. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 35 (2), 467- 506.
<https://doi.org/10.1177/000306518703500208>
- Snarey, J., Kohlberg, L., & Noam, G. (1983). Ego development in perspective: Structural stage, functional phase, and cultural age-period models. *Developmental Review*, 3(3), 303-338.
[https://doi.org/10.1016/0273-2297\(83\)90018-7](https://doi.org/10.1016/0273-2297(83)90018-7)
- Sperduti, M., Makowski, D., Arcangeli, M., Wantzen, P., Zalla, T., Lemaire, S., Dokic, J., Pelletier, J., & Piolino, P. (2017). The distinctive role of executive functions in implicit emotion regulation. *Acta Psychologica*, 173, 13-20.
<https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2016.12.001>
- Steiner, H., Araujo, K., & Koopman, C. (2001). The response evaluation measure (REM-71): A new instrument for the measurement of defenses in adults and adolescents. *The American Journal of Psychiatry*, 158(3), 467–473.
<https://doi.org/10.1176/appi.ajp.158.3.467>
- Stern, A. (1938). Borderline group of neuroses. *The Psychoanalytic Quarterly*, 7, 467–489.
- Stern, A. (1945). Psychoanalytic Therapy in the Borderline Neuroses. *The Psychoanalytic Quarterly*, 14, 190-198.
<https://doi.org/10.1080/21674086.1945.11925599>
- Tabar, M.S. (2018). The Role of Defense Styles and Defense Mechanisms in the Prediction of Borderline Personality Features in Non-clinical Samples. *Int J Behav Sci*, 11(4), 147-151
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 25–52, 250–283.
<https://doi.org/10.2307/1166137>
- Trijsburg, R. W., van t' Spijker, A., Van, H. L., Hesselink, A. J., & Duivenvoorden, H. J. (2000). Measuring overall defensive functioning with the Defense Style Questionnaire: a comparison of different scoring methods. *The Journal of nervous and mental disease*, 188(7), 432–439.
<https://doi.org/10.1097/00005053-200007000-00007>

- Trull, T.J., Distel, M.A. & Carpenter, R.W. (2011). DSM-5 Borderline Personality Disorder: At the Border Between a Dimensional and a Categorical View. *Curr Psychiatry Rep*, 13(1), 43–49.
<https://doi.org/10.1007/s11920-010-0170-2>
- Watson, D. C., & Sinha, B. K. (1998). Gender, age, and cultural differences in the Defense Style Questionnaire-40. *Journal of Clinical Psychology*, 54(1), 67–75.
[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4679\(199801\)54:1<67::AID-JCLP8>3.0.CO;2-R](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4679(199801)54:1<67::AID-JCLP8>3.0.CO;2-R)
- Weinberg, L. (1991). Infant development and the sense of self: Stern vs. Mahler. *Clinical Social Work Journal*, 19(1), 9–22. <https://doi.org/10.1007/BF00759113>
- Werman, DS. (1983) Suppression As a Defense. *Journal of The American Psychoanalytic Association*, 31, 405-415.
- Westen, D., & Shedler, J. (1999). Revising and assessing axis II, Part 2: Toward an empirically based and clinically useful classification of personality disorders. *The American Journal of Psychiatry*, 156(2), 273–285.
<https://doi.org/10.1176/ajp.156.2.273>
- Widiger, T. A. (1992). Categorical versus dimensional classification: Implications from and for research. *Journal of Personality Disorders*, 6(4), 287–300.
<https://doi.org/10.1521/pedi.1992.6.4.287>
- Vaillant G. E. (1994). Ego mechanisms of defense and personality psychopathology. *Journal of Abnormal Psychology*, 103(1), 44-50.
<https://doi.org/10.1037//0021-843x.103.1.44>
- Yen, S., Zlotnick, C., & Costello, E. (2002). Affect regulation in women with borderline personality disorder traits. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 190(10), 693–696.
<https://doi.org/10.1097/00005053-200210000-00006>
- Zeigler–Hill, V., & Abraham, J. (2006). Borderline personality features: Instability of self–esteem and affect. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25(6), 668–687.
<https://doi.org/10.1521/jscp.2006.25.6.668>
- Zilboorg, G. (1941). Ambulatory schizophrenias. *Psychiatry*, IV, 149-155.
- Tezler**
- Göral, F. S. (2002). *The second separation-individuation process of the turkish young adults: The relationships between the perceived maternal parenting attitudes, second separation individuation, expanding self and experiences in the romantic relationships*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Boğaziçi Üniversitesi.

Göral-Alkan, F. S. (2010). *Couplinthrough projective identification: bridging role of projective identivication in the associations among early pranting experrience, personality construct and couple relationship*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

EK 1. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Cinsiyetiniz

- Kadın
 Erkek
 Diğer

Yaşınız?

Eğitim Durumunuz

- İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Lisans Öğrencisi
 Lisans Mezunu
 Yüksek Lisans Öğrencisi
 Yüksek Lisans Mezunu
 Doktora Öğrencisi
 Doktora Mezunu

Ekonomik Düzeyinizi Genel Olarak Nasıl Tanımlıyorsunuz?

- Düşük
 Alt-Orta
 Orta
 Üst-Orta
 Yüksek

Medeni Durumunuz

- Bekar
 Evli
 Boşanmış

Tanısı konulmuş herhangi bir psikolojik rahatsızlığınız var mı?

- Var
 Yok

Daha önce Psikolojik destek aldınız mı veya alıyor musunuz?

- Evet
 Hayır

EK 2. BORDERLINE KİŞİLİK ENVANTERİ (BKE)

Aşağıdaki cümlelerden size uygun olanlarını işaretleyiniz.

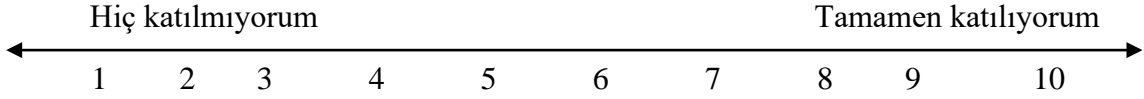
1. Sık sık panik nöbetleri geçiririm.	DOĞRU	YANLIŞ
2. Son zamanlarda beni duygusal olarak etkileyen hiçbir şey olmadı.	DOĞRU	YANLIŞ
3. Çoğu kez gerçekte kim olduğumu merak ederim.	DOĞRU	YANLIŞ
4. Çoğu kez başıma iş açacak risklere girerim.	DOĞRU	YANLIŞ
5. Başkaları bana yoğun ilgi gösterdikleri zaman kendimi boğulmuş hissedirim.	DOĞRU	YANLIŞ
6. Bazen içimde bana ait olmayan başka bir kişi ortaya çıkar.	DOĞRU	YANLIŞ
7. Gerçekte olmadığı halde acayip şekiller veya görüntüler gördüğüm oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
8. Bazen çevremdeki insanlar ve nesnelere gerçek olmadığını hissedirim.	DOĞRU	YANLIŞ
9. Başkalarına yönelik duygularım bir uçtan bir uca çok hızlı değişir (Ör. Sevgi ve beğeniden, nefret ve hayal kırıklığına).	DOĞRU	YANLIŞ
10. Çoğu kez değersizlik ya da umutsuzluk duygusuna kapılırım.	DOĞRU	YANLIŞ
11. Çoğu kez paramı çarçur ederim ya da kumarda kaybederim.	DOĞRU	YANLIŞ
12. Gerçekte kimse olmadığı halde hakkımda konuşan sesler duyduğum oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
13. Eğer 12. maddeye “evet” dediyseiz aşağıdaki cümlelerden sizin için uygun olanını seçiniz: a. Bu sesler benim dışarıdan gelmiştir. [ ] b. Bu sesler içimden gelmiştir. [ ]		
14. Yakın ilişkilerde hep incinirim.	DOĞRU	YANLIŞ
15. Bana uymayan biçimde hissettiğim ya da davrandığım oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
16. Bir kukla gibi dışarıdan yönetiliyormuş ve yönlendiriliyormuş gibi hissettiğim oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
17. Herhangi birine fiziksel olarak saldırıda bulunduğum oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
18. Düşüncelerim başkaları tarafından okunuyormuş gibi hissettiğim oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
19. Bazen gerçekte suç işlemediğim halde, sanki işlemişim gibi suçluluk hissedirim.	DOĞRU	YANLIŞ
20. Bilerek kendime bedensel zarar verdiğim oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
21. Bazen gerçekte olmadığı halde insanların ve nesnelere görünümünün değiştiği hissine kapılırım.	DOĞRU	YANLIŞ
22. Yoğun dini uğraşlarım olmuştur.	DOĞRU	YANLIŞ

23. Duygusal ilişkilerimde çoğunlukla ne tür bir ilişki istediğimden emin olamam.	DOĞRU	YANLIŞ
24. Bazen bir kâhin gibi gelecekle ilgili özel hislerim olur.	DOĞRU	YANLIŞ
25. Bir ilişki ilerledikçe kendimi kapana kısılmış gibi hissederim.	DOĞRU	YANLIŞ
26. Gerçekte kimse olmadığı halde bir başka insanın varlığını hissettiğim oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
27. Bazen bedenim ya da bedenimin bir kısmı bana acayip veya değişmiş gibi görünür.	DOĞRU	YANLIŞ
28. İlişkiler çok ilerlerse, çoğunlukla koparma gereksinimi duyarım.	DOĞRU	YANLIŞ
29. Bazen birilerinin peşimde olduğu hissine kapılırım.	DOĞRU	YANLIŞ
30. Sık sık uyuşturucu kullanırım (esrar, hap gibi).	DOĞRU	YANLIŞ
31. Başkalarını kontrol altında tutmaktan hoşlanırım.	DOĞRU	YANLIŞ
32. Bazen, özel biri olduğumu hissederim	DOĞRU	YANLIŞ
33. Bazen dağılıyormuşum gibi hissederim.	DOĞRU	YANLIŞ
34. Bazen bana bir şeyin gerçekte mi, yoksa yalnızca hayalimde mi olduğunu ayırt etmek zor gelir.	DOĞRU	YANLIŞ
35. Çoğu kez sonuçlarını düşünmeden içimden geldiği gibi davranırım.	DOĞRU	YANLIŞ
36. Bazen gerçek olmadığım duygusuna kapılırım.	DOĞRU	YANLIŞ
37. Bazen bedenim yokmuş ya da bir kısmı eksikmiş hissine kapılırım.	DOĞRU	YANLIŞ
38. Çoğu kez kâbus görürüm.	DOĞRU	YANLIŞ
39. Çoğu kez başkaları bana gülüyormuş ya da hakkımda konuşuyormuş hissine kapılırım.	DOĞRU	YANLIŞ
40. Çoğu kez insanlar bana düşmanmış gibi gelir.	DOĞRU	YANLIŞ
41. İnsanların kendi düşüncelerini benim zihnime soktuklarını hissettiğim oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
42. Çoğu kez gerçekten ne istediğimi bilmem.	DOĞRU	YANLIŞ
43. Geçmişte intihar girişiminde bulundum.	DOĞRU	YANLIŞ
44. Bazen ciddi bir hastalığım olduğuna inanırım.	DOĞRU	YANLIŞ
45. “Alkol, uyuşturucu ya da hap alışkanlığım vardır”. Eğer yanıtınız “evet” ise aşağıdakilerden uygun olanlarını işaretleyiniz. a) Alkol b) Uyuşturucu c) Hap	DOĞRU	YANLIŞ
46. Bazen bir rüyada yaşıyormuş ya da yaşamım bir film şeridi gibi gözümün önünden geçiyormuş hissine kapılırım.	DOĞRU	YANLIŞ
47. Çoğu kez bir şeyler çalarım.	DOĞRU	YANLIŞ
48. Bazen öyle açlık nöbetlerim olur ki önüme gelen her şeyi silip süpürürüm.	DOĞRU	YANLIŞ

49. Aşağıdaki konularla ilgili sorulan sorularda çoğu kez kendimi rahatsız hissederim. a) Politika b) Din c) Ahlâk (iyi-kötü)	DOĞRU	YANLIŞ
50. Bazen aklımdan birilerini öldürme düşüncesi geçer.	DOĞRU	YANLIŞ
51. Yasalarla başımın derde girdiği oldu.	DOĞRU	YANLIŞ
52. Yukarıdaki maddelerle anılan yaşantılardan herhangi birini ilaç etkisi altında yaşadığınız oldu mu? Eğer yanıtınız “evet” ise ilgili maddelerin numaralarını yazınız: (.....)	DOĞRU	YANLIŞ
53. Yukarıdaki maddelerle anılan yaşantılardan herhangi birini psikoterapi sırasında yaşadığınız oldu mu? Eğer yanıtınız “evet” ise ilgili maddelerin numaralarını yazınız: (.....)	DOĞRU	YANLIŞ

EK 3. AYRILMA BİREYLEŞME ÖLÇEĞİ (ABÖ)

Aşağıdaki cümleler genel olarak insanlarla ve kendimizle ilgili düşüncelerimizi yansıtmaktadır. Her ifadeyi aşağıda verilen 10 dereceli ölçeği kullanarak değerlendiriniz. Yaptığınız derecelendirmeyi cümlenin yanındaki boş kutuya yazınız. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız.

1. İnsanlar birine gerçekten çok değer verip bağlandığında, sıklıkla kendileri hakkında daha kötü hissederler.	
2. Bir kişi, başka birine duygusal olarak aşırı yakınlaştığında, çoğu zaman kendini kaybolmuş hisseder.	
3. İnsanlar birine gerçekten öfkelenildiğinde genelde kendilerini değersiz hisseder.	
4. İnsanların birine karşı duygusal olarak çok fazla yakınlaşmaya başladıkları zaman, büyük bir olasılıkla incinmeye en açık oldukları zamandır.	
5 İnsanlar zarar görmemek için başkaları üzerindeki kontrolü elinde tutmaya ihtiyaç duyar.	
6. İnsanları tanıdıkça değişmeye başladıklarını hissederim.	
7. Hem iyi hem kötü yanlarımı aynı anda görebilmek benim için kolaydır.	
8. Bana öyle geliyor ki insanlar benden ya gerçekten hoşlanıyor ya da nefret ediyorlar.	
9. İnsanlar bana karşı çoğu zaman sanki ben yalnızca onların her isteğini yerine getirmek için oradaymışım gibi davranıyor.	
10. Kendimden gerçekten hoşlanmak ile kendimi hiç beğenmemek arasında ciddi anlamda gidip geliyorum.	
11. Kendi başıma olduğumda bir şeylerin eksik olduğunu hissederim.	
12. İçimde bir boşluk hissetmemek için etrafımda başka insanların olmasına ihtiyaç duyarım.	
13. Başka biriyle aynı fikirde olduğumda bazen kendime ait bir parçamı kaybetmiş gibi hissederim.	
14. Herkes gibi ben de, ne zaman gerçekten saygı duyduğum ve hürmet ettiğim biriyle karşılaşsam kendimi daha kötü görürüm, kendimle ilgili daha kötü hissederim.	
15. Kendimi ayrı bir birey olarak görmek benim için kolaydır.	
16. Anne babamdan ne kadar farklı olduğumu fark ettiğim zamanlarda çok rahatsızlık duyarım.	
17. Önemli bir karar almadan önce neredeyse her zaman anneme danışırım.	
18. Diğer insanlarla bağlılık kurup bunun gereklerini yerine getirmek benim için oldukça kolaydır.	
19. Duygusal yönden biriyle yakınlaştığımda ara sıra kendime zarar veriyormuşum gibi hissediyorum.	

20. Ya birini çok sevdiğimi ya da kimseye katlanamadığımı hissediyorum.	
21.Sıklıkla, düşmekle ilgili beni korkutup tedirgin eden rüyalar görürüm.	
22.Gözlerimi kapatıp, benim için anlamı olan kişileri zihnimde canlandırmak bana zor geliyor.	
23. Birden fazla kere nasıl ya da neden olduğunu anlayamadığım şekilde, uykudan uyanır gibi kendimi biriyle bir ilişkide buldum	
24. Kabul etmeliyim ki kendimi yalnız hissettiğimde çoğunlukla sarhoş olmak isterim.	
25.Ne zaman biriyle kavgalı ya da birine çok kızgın olsam kendimi değersiz hissederim	
26.En derin düşüncelerimi söyleyip paylaşacak olsaydım içimde bir boşluk hissederdim.	
27.Insanların benden hep nefret edermiş gibi olduklarını hissederim.	
28. Anne-babama ne kadar çok benzediğimi fark ettiğim zamanlarda kendimi çok rahatsız hissediyorum	
29.Biriyle yakın bir ilişki içinde olduğumda sıklıkla kim olduğum duygusunun kaybolduğunu hissederim.	
30.Başkalarını aynı anda hem iyi hem kötü özelliklere sahip insanlar olarak görmek benim için zordur.	
31.Bana öyle geliyor ki kendim olabilmenin tek yolu diğerlerinden farklı olmaktır.	
32. Duygusal açıdan birine aşırı yakınlaştığımda, benliğimin bir parçasını kaybettiğimi hissediyorum.	
33.Ne zaman ailemden uzakta olsam kendimi çok rahatsız hissediyorum	
34. Fiziksel yakınlığı ve şefkati almak, kendi başına, ona bana kimin verdiğiinden daha önemliymiş gibi olabiliyor.	
35. Bir başka insanı gerçekten iyi tanımak bana zor geliyor.	
36. Bir karar vermeden önce annemin onayını almak benim için önemlidir	
37.Itiraf etmeliyim ki, başka birinin kusurlarını gördüğümde kendimi daha iyi hissediyorum.	
38.Diğer insanları yakınımda tutabilmek için, içimde onları kontrol etme dürtüsü duyarım.	
39.Itiraf etmeliyim ki birine duygusal olarak yakınlaştığımda, bazen onlara acı çektirme isteği duyarım.	

EK 3. DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ ÖLÇEĞİ (DDGÖ)

Aşağıda insanların duygularını kontrol etmekte kullandıkları bazı yöntemler verilmiştir. Lütfen her durumu dikkatlice okuyunuz ve her birinin sizin için ne kadar doğru olduğunu içtenlikle değerlendiriniz. Değerlendirmenizi uygun cevap önündeki yuvarlak üzerine çarpı (X) koyarak işaretleyiniz.

1. Ne hissettiğim konusunda netimdir.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

2. Ne hissettiğimi dikkate alırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

3. Duygularım bana dayanılmaz ve kontrolsüz gelir.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

4. Ne hissettiğim konusunda net bir fikrim vardır.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

5. Duygularıma bir anlam vermekte zorlanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

6. Ne hissettiğime dikkat ederim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

7. Ne hissettiğimi tam olarak bilirim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

8. Ne hissettiğimi önemserim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

9. Ne hissettiğim konusunda karmaşa yaşarım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

10. Kendimi kötü hissettiğimde, bu duygularımı kabul ederim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

11. Kendimi kötü hissettiğimde, böyle hissettiğim için kendime kızarım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

12. Kendimi kötü hissettiğimde, böyle hissettiğim için utanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

13. Kendimi kötü hissettiğimde, işlerimi yapmakta zorlanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

14. Kendimi kötü hissettiğimde, kontrolümü kaybederim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

15. Kendimi kötü hissettiğimde, uzun süre böyle kalacağıma inanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

16. Kendimi kötü hissettiğimde, sonuç olarak yoğun depresif duygular içinde olacağıma inanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

17. Kendimi kötü hissettiğimde, duygularımın yerinde ve önemli olduğuna inanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

18. Kendimi kötü hissettiğimde, başka şeylere odaklanmakta zorlanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

19. Kendimi kötü hissettiğimde, kendimi kontrolden çıkmış hissederim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

20. Kendimi kötü hissettiğimde, halen işlerimi sürdürebilirim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

21. Kendimi kötü hissettiğimde, bu duygumdan dolayı kendimden utanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

22. Kendimi kötü hissettiğimde, eninde sonunda kendimi daha iyi hissetmenin bir yolunu bulacağımı bilirim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

23. Kendimi kötü hissettiğimde, zayıf biri olduğum duygusuna kapılırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

24. Kendimi kötü hissettiğimde, davranışlarımı kontrol altında tutabileceğimi hissederim.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

25. Kendimi kötü hissettiğimde, böyle hissettiğim için suçluluk duyarım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

26. Kendimi kötü hissettiğimde, konsantre olmakta zorlanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

27. Kendimi kötü hissettiğimde, davranışlarımı kontrol etmekte zorlanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

28. Kendimi kötü hissettiğimde, daha iyi hissetmem için yapacağım hiç bir şey olmadığına inanırım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

29. Kendimi kötü hissettiğimde, böyle hissettiğim için kendimden rahatsız olurum.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

30. Kendimi kötü hissettiğimde, kendim için çok fazla endişelenmeye başlarım.				
☐ Neredeyse Hiçbir zaman	☐ Bazen	☐ Yaklaşık Yarı yarıya	☐ Çoğu zaman	☐ Neredeyse Her zaman

31. Kendimi kötü hissettiğimde, kendimi bu duyguya bırakmaktan başka yapabileceğim birşey olmadığına inanırım.

- Neredeyse Hiçbir zaman Bazen Yaklaşık Yarı yarıya Çoğu zaman Neredeyse Her zaman

32. Kendimi kötü hissettiğimde, davranışlarım üzerindeki kontrolümü kaybederim.

- Neredeyse Hiçbir zaman Bazen Yaklaşık Yarı yarıya Çoğu zaman Neredeyse Her zaman

33. Kendimi kötü hissettiğimde, başka bir şey düşünmekte zorlanırım.

- Neredeyse Hiçbir zaman Bazen Yaklaşık Yarı yarıya Çoğu zaman Neredeyse Her zaman

34. Kendimi kötü hissettiğimde, duygumun gerçekte ne olduğunu anlamak için zaman ayırırım.

- Neredeyse Hiçbir zaman Bazen Yaklaşık Yarı yarıya Çoğu zaman Neredeyse Her zaman

35. Kendimi kötü hissettiğimde, kendimi daha iyi hissetmem uzun zaman alır.

- Neredeyse Hiçbir zaman Bazen Yaklaşık Yarı yarıya Çoğu zaman Neredeyse Her zaman

36. Kendimi kötü hissettiğimde, duygularım dayanılmaz olur.

- Neredeyse Hiçbir zaman Bazen Yaklaşık Yarı yarıya Çoğu zaman Neredeyse Her zaman

EK 4. ETİK KURUL ONAY FORMU

T.C.
ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Karar No: 2022/28	SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU KARARLARI	Karar Tarihi:03.06.2022

Antalya Bilim Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Prof. Dr. Ömer TURUNÇ'un başkanlığında toplandı. Yapılan toplantıda aşağıdaki kararlar alındı.

- Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Yeşim KAVRAR tarafından Etik Kurulumuza sunulan “**Ayrılma-Bireyleşme ve Duygu Düzenleme ile Sınır Kişilik Örgütlenmesi Arasındaki İlişkinin Psikodinamik Açıdan İncelenmesi**” başlıklı çalışmada kullanılacak ölçme aracının fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçөгüne ilişkin sorumluluğun başvurucaya ait olmak üzere, Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'ne uygun olduğunun kabulü ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, sonucun Yeşim KAVRAR'a bildirilmek üzere Rektörlük Makamına arzına katılanların oybirliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Ömer TURUNÇ
Etik Kurul Başkanı

Prof. Dr. Yusuf Mehmet ÖRNEK
Etik Kurul Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. İbrahim Sani MERT
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mesut UYAR
Etik Kurul Üyesi

KATILMADI
Prof. Dr. Mehmet YUMRU
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Fatma Bike KOCAOĞLU
Etik Kurul Üyesi

KATILMADI
Prof. Dr. A. Nizamettin AKTAY
Etik Kurul Üyesi